

Jani Mäntysaari

PIENEN JULKISYHTEISÖN TIETOHALLINTO – CASE
OPISKELIJAKUNTA SAMMAKKO

Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma
2016

PIENEN JULKISYHTEISÖN TIETOHALLINTO – CASE OPISKELIJAKUNTA SAMMAKKO

Mäntysaari, Jani
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma
Toukokuu 2016
Ohjaaja: Hentunen, Ilmari
Sivumäärä: 52
Liitteitä: 1

Asiasanat: Tietohallinto, opiskelijakunnat, tietotyö, kehittäminen, muutos

Tässä opinnäytetyössä kartoitettiin pienen julkisoikeudellisen yhteisön, tässä tapauksessa Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan, tietohallintoa toimeksiantajan pohjalta. Samalla dokumentoitiin opiskelijakunnan tietohallinnon käytänteet, menettelytavat ja toimintamallit. Kartoituksessa havaittuihin kehittämiskohteisiin esitettiin kehittämis ehdotuksia.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa määriteltiin tietohallinto ja kuvattiin tietotekniikan merkitystä organisaatiolle. Samoin kuvailtiin pääpiirteissään opiskelijakunta toimintaympäristönä. Koska opiskelijakunnassa IT-palveluita on ulkoistettu jonkin verran, luotiin myös katsaus ulkoistamiseen ja erityisesti Google-ympäristöön.

Osana tietohallinnon kokonaiskuvan kartoitusta selvitettiin vuosina 2013 – 2014 toteutetun tietohallintouudistuksen koettuja vaikutuksia haastatteleamalla opiskelijakunnan henkilöstöä. Kyseessä oli siis toiminnallinen opinnäytetyö, johon sisältyi tutkimuksellinen elementti eli tietohallintouudistuksen vaikutuksia selvittävä haastattelu.

Tietohallintouudistuksen voidaan sanoa muuttaneen tietohallinnon merkitystä opiskelijakunnassa tukitoiminnosta mahdollistajaksi. Tietohallintouudistuksen kerrottiin tuoneen useita hyötyjä, mutta myös joitakin epäkohtia nostettiin esille. Kokemukset uudistuksesta olivat enimmäkseen positiivisia, eikä uusien järjestelmien käyttöönotossa ollut ilmennyt suuria ongelmia tai muutosvastarintaa.

IT MANAGEMENT IN THE STUDENT UNION SAMMAKKO

Mäntysaari, Jani

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Business Information Systems

May 2016

Supervisor: Hentunen, Ilmari

Number of pages: 52

Appendices: 1

Keywords: IT management, student unions, knowledge work, development, change

The purpose of this thesis was to map out and to document practices and procedures of IT management in the Student Union SAMMAKKO. After that the next step was to identify possible development needs and to offer solutions.

The theoretical part of this thesis includes the definition of IT management and describes the meaning and the purpose of IT in an organization. It also contains some basic information about the Student Union and outsourcing, especially the cloud services by Google.

During 2013 and 2014 there was a reform of IT management in the Student Union. Effects of that reform were evaluated as a part of mapping out and documenting the IT management by interviewing the staff of the Student Union. So this is a functional thesis with an exploratory element.

The reform of IT management changed the meaning and the purpose of IT in the Student Union. Before the reform the role of IT was to support operations but after the reform IT enables operations. There were several benefits recognized among the effects of the reform. Experiences of the reform were mainly positive but there were also minor negative effects. Commissioning the new systems went almost without problems or resistance.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULUN OPISKELIJAKUNTA	7
3	TIETOHALLINTO	9
3.1	Tietohallinnon määritelmä	9
3.2	Tietotekniikka organisaation toiminnan tukena vai mahdollistajana?.....	10
3.2.1	Tietotekniikan hyödyt.....	13
3.2.2	Tietotekniikan hyödyntämisen lyhyt kehityskulku	15
3.2.3	Tietointensiivisyys.....	17
3.3	Tietojohdaminen	18
3.4	Ulkoistaminen	18
3.4.1	Pilvipalvelut	20
3.4.2	Google-ympäristö	20
4	LÄHTÖKOHDAT.....	21
4.1	Dokumentointi	21
4.2	Tietohallintouudistus.....	21
5	TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET.....	22
6	MENETELMÄN VALINTA JA KUVAUS	23
6.1	Tietohallinnon kartoitus	23
6.2	Selvitys tietohallintouudistuksen vaikutuksista	24
7	TIETOHALLINNON KARTOITTAMINEN	25
8	TIETOHALLINTOUUDISTUKSEN VAIKUTUSTEN SELVITTÄMINEN.....	26
9	TULOKSET	27
9.1	Tietohallinnon kokonaiskartoitus.....	27
9.1.1	Tietohallinnon menettelytavat ja toimintamallit	27
9.1.2	Suhde toimintaan	30
9.1.3	Vastuunjako	31
9.1.4	Infrastrukturi	32
9.1.5	Tietojärjestelmät	34
9.1.6	Tietoturva	38
9.1.7	SWOT	40
9.1.8	Tulevaisuus	41
9.2	Tietohallintouudistuksen vaikutukset	42
9.2.1	Vaikutukset yksilöön	42
9.2.2	Vaikutukset organisaatioon	43
9.2.3	Vastaus strategiaan tavoitteisiin	43
9.2.4	Vastaus tarpeisiin ja odotuksiin.....	44

9.2.5 Haastatteluissa ilmenneet kehitysideat	45
9.2.6 Johtopäätökset	46
10 POHDINTA.....	47
10.1 Merkitys	47
10.2 Opinnäytetyöprosessi	48
10.3 Jatkotoimenpiteet	49
10.4 Suhteeni opiskelijakuntaan ja toimeksiantoon.....	49
10.5 Itsearviointi	50
LÄHTEET.....	51
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tietotekniikkaa hyödynnetään yhtä lailla sekä vanhojen toimintatapojen tehostamiseen että uusien toimintatapojen luomiseen (Myllymäki 2016). Samalla tavalla tietohallinnon rooli on edelleen kaksijakoinen: se joko tukee toimintaa tai mahdollistaa sen. Vastaus riippuu siitä, miltä koulukunnalta kysytään.

Digibarometri 2015 -tutkimuksen mukaan kiinnostus tietotekniikkaa kohtaan lisääntyi Sipilän hallituksen hallitusohjelman julkistamisen jälkeen. Kyseisen hallitusohjelman läpileikkaava tavoite on nykypäivän megatrendi digitalisaatio. Kaiken tämän myötä IT onkin saanut melko runsaasti palstatilaa viime aikoina. Teknologisen kehityksen suomat mahdollisuudet ovat nostaneet haluja kyseenalaistaa vanhat, totutut toimintatavat. Konkreettisenä seurauksena kiinnostuksen kasvusta liiketoiminnan ja tietohallinnon välisen yhteistyön koettiin hieman parantuneen. (Myllymäki 2016.)

Digitalisaatio, automatisaatio sekä robotisaatio muuttavat toimintatapoja kaikilla aloilla, mikä heijastuu tietohallintoonkin. Keskusteluissa on väläytelty jopa tietohallintojohtajan tehtävän katoamista ja erilaisten korvaavien tehtävänkuvien syntymistä tilalle digitalisaation myötä. Joka tapauksessa meneillään oleva digitaalinen murros luo tietohallinnolle monenlaisia haasteita, mikä muovaa myös tietohallinnon merkitystä organisaatioissa.

Digitalisaatiokeskusteluun on kuitenkin tultu ehkä liiaksi tekninen puoli edellä, vaikka ihmisen käyttäjänä tulisi olla keskiössä, jotta erilaiset muutoksen tuomat mahdollisuudet hahmottuisivat konkreettisemmin. Tässä opinnäytetyössä on pyritty nimenomaan käyttäjälähtöiseen tarkastelutapaan.

Opinnäytetyössä sukellaan syvälle opiskelijakunnan tietohallintoon etsien uusia mahdollisuuksia. Tarvittavien muutosten ymmärtämiseksi on välttämätöntä ymmärtää myös jo käytössä olevat IT-ratkaisut (Tiirikainen 2008, 158). Edellinen lause kiteyttää tämän opinnäytetyön perimmäisen ajatuksen.

2 SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULUN OPISKELIJAKUNTA

Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunta – SAMMAKKO on julkisoikeudellinen yhteisö, josta säädetään ammattikorkeakoululain 41 §:ssä (Ammattikorkeakoululaki 932/2014, 41 §). Organisaatioon viitataan tässä opinnäytetyössä opiskelijakuntana.

Ammattikorkeakoululain mukaan:

Opiskelijakunnan tarkoituksena on toimia jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiään. Opiskelijakunnan tehtävänä on omalta osaltaan valmistaa opiskelijoita aktiiviseen, valveutuneeseen ja kriittiseen kansalaisuuteen. Opiskelijakunnan erityisenä tehtävänä on:

1) nimetä opiskelijoiden edustajat 4 luvussa tarkoitettuihin ammattikorkeakoulun toimielimiin;

2) nimetä opiskelijoiden edustajat opintotukilain (65/1994) 9 §:n mukaiseen ammattikorkeakoulun opintotukilautakuntaan; sekä

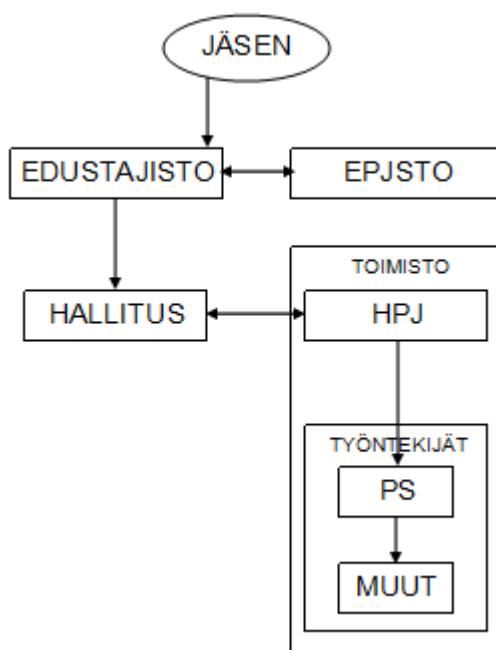
3) osallistua tarvittaessa terveydenhuoltolain (1326/2010) 17 §:ssä säädetyn opiskeluterveydenhuollon ja sairausvakuutuslain (1224/2004) 13 luvun 11–14 §:ssä säädettyjen opiskelijan perusterveydenhuoltoa koskevien tehtävien toteuttamiseen. (Ammattikorkeakoululaki 932/2014, 41 §.)

Tiiviisti ilmaistuna opiskelijakunta on Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden edunvalvontaorganisaatio. Edunvalvonnan ohella se tarjoaa erilaisia palveluita jäsenistölleen.

Opiskelijakunnan missio koostuu kahdesta osasta: olla tärkeä osa opiskelijan arkea sekä olla olemassa vain opiskelijaa varten. Opiskelijakunnan toiminta perustuu strategiassa määritettyihin arvoihin, jotka ovat avoimuus, yhteisöllisyys, vastuullisuus ja keskeisimpänä opiskelijalähtöisyys. Visio ”*SAMMAKKO tekee onnellisia opiskelijoita*” on vakiintunut myös eräänlaiseksi sloganiksi. (Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan strategia 2013, 2 – 3.)

Opiskelijakunnan jäseniä voivat olla kaikki Satakunnan ammattikorkeakoulussa tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevat opiskelijat. Myös vaihto-opiskelijat voivat liittyä jäseniksi. Opiskelijakunta voi sääntöjensä mukaan hyväksyä muitakin Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijoita jäsenikseen (Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan säännöt 2015, 1). Jäsenyys, toisin kuin yliopistojen ylioppilaskunnissa, perustuu vapaaehtoisuuteen. Tästä huolimatta opiskelijakunta edustaa kaikkia ammattikorkeakoulun opiskelijoita riippumatta siitä, ovatko he jäseniä vai eivät.

Opiskelijakunnan ylintä päätösvaltaa käyttää vaaleilla valittu edustajisto. Operatiivista toimintaa johtaa hallitus. Opiskelijakunnassa on luottamustoimijoiden ohella neljä työntekijää: pääsihteeri, toimistosihteeri, tuutoroinnin ja liikunnan asiantuntija sekä viestinnän ja edunvalvonnan asiantuntija (Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan verkkosivut 2016). Lisäksi opiskelijakunnalla on satunnaisia harjoittelijoita. Opiskelijakunnalla on toimistot Porissa ja Raumalla. Muilla kampuspaikkakunnilla eli Huittisissa ja Kankaanpäässä käydään säännöllisesti.

Kuvio 1. Opiskelijakunnan organisaatio

Kuviossa 1 on tarkemmin kuvattu opiskelijakunnan organisaatio sekä valta- ja vastuusuhteet. Opiskelijakunnan jäsenillä on äänioikeus edustajistovaaleissa. He voivat myös asettua ehdolle. Vaaleilla valitaan 20 edustajiston jäsentä, jotka järjestäytymiskokouksessa valitsevat hallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan sekä hallituksen jäsenet. Edustajiston jäsenet ovat vastuussa äänestäjilleen. Hallitus vastaa edustajistolle ja edustajisto voi tarvittaessa, esimerkiksi epäluottamustilanteessa, erottaa hallituksen. Hallitus päättää työntekijöiden työsuhteista toimien myös pääsihteerin esimiehenä, lähiesimiehenä toimii hallituksen puheenjohtaja. Pääsihteeri on muun henkilöstön esimies. (Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan johto- ja hallintosääntö 2015, 3 – 20.)

3 TIETOHALLINTO

3.1 Tietohallinnon määritelmä

Tietohallinto määritellään organisaation tietojenkäsittelyn suunnitteluksi, johtamiseksi, toteutukseksi ja valvonnaksi (Ruohonen & Salmela 1999, 123). Tietohallin-

nolla saatetaan tarkoittaa myös tahoja, joka vastaa organisaation tietojenkäsittelyn infrastruktuurista sekä palveluista. Tässä opinnäytetyössä tietohallinnolla ei kuitenkaan viitata toimijaan, vaan nimenomaan organisaation tietojenkäsittelyn kokonaisuuteen.

Kirjallisuudessa tietohallintoa lähestytään osittain tiedon käsitteen määrittelyn kautta. Klassinen tiedon määritelmän mukaan tieto on hyvin perusteltu tosi uskomus (Niiniluoto 1998, 6). Sisällöllisesti tieto on jaettavissa dataan, informaatioon ja tietämykseen. Data on niin sanotusti tietokoneiden raaka-aine, jota ne pystyvät käsittelemään. Kun datalle annetaan jokin merkitsevä ominaisuus, se muuttuu informaatioksi. Informaatio, johon liitetään toimintaohje, -sääntö tai käyttötarkoitus, muuttuu tietämykseksi. (Ruuhonen & Salmela 1999, 24.)

3.2 Tietotekniikka organisaation toiminnan tukena vai mahdollistajana?

Kommunikaatioteknologia on laajentanut tietotekniikan (IT) käsitettä tieto- ja viestintätekniikaksi (ICT). Tietotekniikka on rajattavissa ja sen toiminnot luokiteltavissa. Ylätasolla toiminnot voidaan jakaa sovelluksiin ja infrastruktuuriin. (Kouhi 2013, 23 – 24.) Tässä opinnäytetyössä tietotekniikasta, IT:stä ja ICT:stä puhutaan rinnakkain tarkoittaen samaa asiaa.

Väitöskirjassaan Ihalainen esittää kuusi näkökulmaa, joista tietohallinnon strategista merkitystä organisaatiolle voidaan tarkastella ja arvioida. Tästä huolimatta tietohallintoa tarkastellaan edelleen lähinnä tukitoimintona, vaikka strateginen merkitys on toisaalta tunnistettu ja tunnustettu. Nämä näkökulmat ovat:

- tehtävä- ja vastuunäkökulma
- liiketoimintahyödyn ja -arvon näkökulma
- johtamisen näkökulma
- epävarmuustekijöiden näkökulma
- osaamisen näkökulma. (Ihalainen 2010, 234.)

Tietotekniikan merkitys kasvaa entisestään. Liiketoimintahyödyn ja -arvon näkökulmasta konkreettinen esimerkki on MIT:ssä tehty tutkimus, joka osoittaa, että investoiminen tietotekniikkaan on kannattavampaa kuin panostaminen mainontaan tai tutki-

mukseen ja tuotekehitykseen. IT-investoinnit maksavat itsensä jopa 12-kertaisina takaisin. Tietotekniikalla on kuitenkin ollut merkittävää vaikutusta kannattavuuden parantamiseen vasta viimeisen 15 – 20 vuoden aikana. Toisaalta Suomessa hukataan vuosittain noin miljardi euroa epäonnistuneisiin IT-hankkeisiin, koska tavoiteltuja hyötyjä ei saavuteta, mikä ilmenee Aalto-yliopiston tutkimuksesta. Yleisin syy siihen, miksei hyötyjä saavutettu on se, ettei uusia järjestelmiä osattu käyttää. (Kouhi 2013, 8 – 11.)

IT-ratkaisujen ja -järjestelmien merkitys voidaan jaotella esimerkiksi strategiseen, taktiseen ja operatiiviseen tietotekniikkaan. Strategisella IT:llä on nimensä mukaisesti strategista merkitystä tai se luo vaikkapa kilpailuetua. Taktisella IT:llä ei ole strategista merkitystä, mutta se tehostaa toimintoja, auttaa säästämään kustannuksissa tai lisää myyntiä. Operatiivista IT:tä voidaan pitää toiminnan perusedellytyksenä. Edellä oleva jaottelu on Kouhin oma. (Kouhi 2013, 36 – 39.)

Vastaavanlaisia jaotteluja on useita eri vivahteilla. Yhteistä niille on se, että ne perustuvat tuotettuun hyötyyn, jolloin niitä voidaan priorisoida, niiden merkitys hahmottuu selkeämmin ja niistä pystytään keskustelemaan yhteisellä kielellä. Toinen esimerkki on Rossin ja Weilin ryhmittely strategiseen, informaatio- ja transaktio-IT:hen sekä IT-infrastruktuuriin. Strateginen IT määritellään myynnin lisäämiseen tähtääväksi, innovatiiviseksi ja kokeilevaksi. Informaatio-IT tarjoaa tietoa johdolle. Transaktio-IT tuottaa säästöjä automatisoinnin kautta. IT-infrastruktuuri rakentaa yhteisen pohjan IT-palveluille. (Kouhi 2013, 39 – 40.)

Sovellusten luokittelu vaihtelee organisaatioittain (Kouhi 2013, 25). Kolmantena vertailukohtana Tiirikaisen (2010, 14) jako neljään pääryhmään, joissa kussakin on useita alaosioita: johtamisen tietojärjestelmät, operatiiviset bisnesjärjestelmät, tukitoimintojen tietojärjestelmät sekä IT-toiminnan tehostamisen ratkaisut. Tukitoimintojen tietojärjestelmiin lukeutuvia toimistojärjestelmiä ei mielletä erikseen hankittavaksi tietojärjestelmäksi, vaikka niiden kokonaiskustannukset ovat usein suuremmat kuin minään muun yksittäisen tietojärjestelmän (Tiirikainen 2010, 53).

Erilaisia IT-investointeja on monenlaisia. Määrittely perustuu siihen, miksi investointi tehdään. Strateginen investointi vaikuttaa organisaation kilpailukykyyn ratkaisevalla

tavalla. Rationointi-investointi tähtää toiminnan kustannusten vähentämiseen. Välttämättömyysinvestointiin johtaa usein ulkopuolelta, kuten viranomaisilta tai sidosryhmiltä, tuleva vaatimus. Laajennusinvestointi tehdään volyymikasvun tai uusien käyttäjien vuoksi. Korvausinvestoinnilla uusitaan aiemmin käytössä ollut vanhentunut tai vastaava ratkaisu. Tutkimus- ja kehitysinvestoinnit ovat kokeilevia tai tutkimuskäyttöön suunnattuja. (Ruohonen & Salmela 1999, 177.)

Tietohallinnon johtamisen perustehtävät ovat tietohallinnon suunnittelu, organisointi ja valvonta sekä tietotekniikan kehittymisen seuranta. Tietohallinnon suunnittelussa tietotekniikan hyödyntämistä on mahdollista tarkastella kolmesta näkökulmasta: joko niin, että liiketoiminta määrittelee sen, tietotekniikan kehitys ohjaa liiketoimintaa tai liiketoiminta ja tietotekninen kehitys kulkevat rinnakkain. Näistä ensimmäinen on perinteisin ja siinä tietotekniikan rooli on nimenomaan tukea ja mahdollistaa. Toisinaan tietotekniikan muutos saattaa luoda mahdollisuuksia aivan uudenlaisen liiketoiminnan toteuttamiseen, jolloin tietotekniikka todella ohjaa liiketoimintaa. Haastavimmassa näkökulmassa tietotekniikka ja liiketoiminta kulkevat rinnakkain, jolloin edellytetään luovaa suhtautumista tarjoutuviin mahdollisuuksiin sekä samalla kriittistä suhtautumista nykyisiin toimintatapoihin. (Ruohonen & Salmela 1999, 125 – 131.)

Tietohallinnon suunnittelussa ja johtamisessa on tunnistettavissa erilaisia kehitystyyppejä. Kustannusohjautuvassa suunnittelussa tietotekniikka on tukitoiminto, jonka tarkoitus on vähentää kustannuksia. Tekniikkaohjautuvassa suunnittelussa tietotekniikka palvelee teknisinä valmiskäytönsä osana tuotantoprosessia. Liiketoimintaohjautuvassa suunnittelussa nähdään tietotekniikan mahdollisuudet täyttää liiketoiminnan tarpeet innovatiivisesti. Strategisessa suunnittelussa edellisten lisäksi huomioidaan organisaation rakenne, toimintakulttuuri sekä toimijoiden osaaminen. (Ruohonen & Salmela 1999, 154 – 155.)

Kuten havaita saattaa, tietohallintoa sekä sen roolia ja merkitystä voidaan tarkastella monenlaisista näkökulmista ja eri tavoin arvottaen. Yksiselitteistä tulkintaa ei monimutkaisuuden vuoksi oikeastaan ole mahdollista tehdä. Jaottelun ja luokittelun monimuotoisuus kertoo sen hankaluudesta. Tietohallintoon suhtautuminen ja asennoituminen vaikuttavat tietenkin sitä koskevaan päätöksentekoon, mikä näkyy tietohallinnon

kirjavuutena. Ennen tietohallintouudistusta opiskelijakunnassakin tietohallinto nähtiin perinteisesti lähinnä tukitoimintona.

3.2.1 Tietotekniikan hyödyt

Myös järjestelmien ja IT-investointien tuottamia hyötyjä on mahdollista luokitella. Hyödyistä on löydetty seuraavat osa-alueet:

- strategiset, toiminnan muutoksen hyödyt
- taloudelliset ja tuottavuushyödyt
- laatuhyödyt
- sidosryhmähyödyt
- tekniset ja teknologiahyödyt
- riskienhallinnan hyödyt. (Kouhi 2013, 40.)

Muutoshankkeilla yleisemmällä tasolla tavoiteltavat hyödyt on jaettavissa kahteen pääryhmään: liiketaloudellisiin ja ei-taloudellisiin hyötyihin. Liiketaloudelliset hyödyt tarkoittavat taloudellisen suorituskyvyn parantumista. Ei-taloudellisia hyötyjä ovat puolestaan muun muassa parempi työilmapiiri, monipuolisemmat tai haastavammat työtehtävät, laadukkaampi tuote tai palvelu ja niin edelleen. (Tiirikainen 2010, 145.) Toimiston tietojärjestelmät ovat hyötyjen kannalta monimutkaisempia hankintoja kuin vaikkapa tuotannon tietotekniikkainvestoinnit. Kustannus-hyötyajattelu ei ole sellaisenaan sovellettavissa, sillä työn laadun ja tehon merkitys on määriteltävä – samoin kuin vaikutus organisaation toimintoihin. (Ruohonen & Salmela 1999, 49)

Hyödyt eivät toteudu itsestään, vaan niitä täytyy hallita, seurata ja toteutumista varmistaa. Niin kutsuttuun hyötyjen johtamiseen kuuluu kolme vaihetta:

1. Investointien valinta, jossa kartoitetaan mahdollisuuksia ja priorisoidaan niitä odotettujen hyötyjen perusteella.
2. Investointien seuranta, jossa seurataan projektien etenemistä myös hyötyjen toteutumisen näkökulmasta.
3. Investointien jälkiseuranta, jossa arvioidaan hyötyjen toteutuminen ja joka voidaan tehdä yleensä vasta vuoden tai kahden kuluttua projektin päättymisestä. (Kouhi 2013, 53 – 54.)

Tämä opinnäytetyö vastaa tavallaan hyötyjen johtamisen kolmanteen vaiheeseen eli investointien jälkiseurantaan. Arvioinnissa keskitytään nimenomaan lopputulokseen eli toteutuneisiin hyötyihin. Tietohallintouudistuksen loppuunsaattamisesta on kulunut soveltuva aika, jotta investointien jälkiseuranta voidaan toteuttaa.

Hyödyt nousevat näkyviin vasta jälkikäteen, viive saattaa olla vuosiakin. Joissain tapauksissa voidaan tehdä vielä jotakin hyötyjen lisäämiseksi. (Kouhi 2013, 80 – 82.) Siksi vaikutusten selvittämisen ja nykyisen kokonaiskuvan kartoittamisen lisäksi tarjotaan myös kehittämissuhteita.

Tiirikainen (2010, 62) esittelee yksitoista IT-painotteisten hankkeiden yleisimmistä ongelmista, joista seuraavia on järkevää tarkastella näin jälkikäteen:

- IT-ratkaisujen jääminen vajaalle käytölle
- tekniset ongelmat
- ennakoitua kalliimpi ylläpito
- toimintatapojen muuttumattomuus
- tavoiteltujen taloudellisten hyötyjen toteutumatta jääminen
- ennakoimattomat muutokset.

Tiirikainen kertoo toki myös viisi asiaa, jotka ratkaisevat IT-painotteisen muutoksen onnistumisen. Nämä ovat:

- tiedon yhtenäisen merkityksen ymmärtäminen
- sidosryhmien hallitseminen läpi muutoksen
- muutosta johtavan ydinryhmän nimeäminen
- tinkimätön johtaminen projektityön periaatteilla
- bisneshyötyjen varmistaminen läpi muutoksen. (Tiirikainen 2010, 117.)

Tietotekniikalla saattaa muutoksessa olla sekä voimakas estävä että vahva mahdollistava vaikutus. Tämä johtuu pohjimmiltaan tietotekniikan avulla saavutettavien hyötyjen muodostumistavasta. Ne eivät ole yhdestä seikasta kiinni, vaan pikemminkin mo-

nen pienen yksityiskohdan summa. (Tiirikainen 2008, 122 – 124.) Tästä syystä tietotekniikan hyödyt eivät välttämättä edes ilmene suoraan, vaan ne saattavat vaikuttaa välillisesti hyvin moneen asiaan ja näkyä vasta sitä kautta.

Yleisemmällä tasolla organisaatiomuutos edellyttää kolmen muutostekijän hallintaa. Nämä ovat organisaation toiminta, tietotekniikan tarjoamat mahdollisuudet ja organisaation muutoskyky, toisin sanoen ihmisten oppiminen. Ratkaisevin näistä on viimeksi mainittu, siitä syystä, että uusien toimintamallien tai uuden tietotekniikan tarjoama potentiaali jää käyttämättä, mikäli organisaation toimijat eivät halua tai osaa hyödyntää näitä mahdollisuuksia. (Ruohonen & Salmela 1999, 17 – 18.)

Saavutetut hyödyt riippuvat pitkälti myös siitä, mitä tavoitteita ja odotuksia muutokselle on alun perin asetettu. Hyötyjen toteutumisen laajuuteen kyetään vaikuttamaan omilla muutosprosessin aikaisilla toimilla kohtalaisen paljon. Esimerkiksi, jos organisaation muutoskykyä pidetään avainasemassa, kannattaa muutoksen suunnitteluun, valmisteluun ja toteutukseen osallistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa mahdollisimman monia. Muutosta ei välttämättä koeta uhkana, mikäli siihen on saanut vaikuttaa ja siihen on ehtinyt varautua.

3.2.2 Tietotekniikan hyödyntämisen lyhyt kehityskulku

Organisaatioiden tietojenkäsittely lähti keskustietokoneista, jolloin tietokoneet veivät kokonsa puolesta valtavasti tilaa. Koko pieneni jatkuvasti, jolloin tietojenkäsittely muuttui vähemmän keskitetyksi. 1980-luvulla markkinoille tulleet henkilökohtaiset tietokoneet mullistivat kaiken. Samaisen vuosikymmenen loppupuolella rakentuivat verkot, joiden avulla kyettiin hyödyntämään yhteisiä resursseja. (Myllymäki 2015, 37.)

1990-luvulla laitteiden koko pieneni edelleen mahdollistaen niiden kantamisen mukana. Yhdessä internetin kanssa tämä kehitys mahdollisti etätyön. Tavallaan ympyrä sulkeutui, kun henkilökohtaisella tietokoneella käsiteltiin palvelimilta löytyvää dataa. Uudella vuosituhannella tietokoneet ovat kutistuneet entisestään siten, että ne mahtuvat jo taskuun. (Myllymäki 2015, 37 – 39.) Älypuhelimet ja tablet-tietokoneet ovat

keskeinen osa BYOD- (Bring Your Own Device, ”tuo oma laitteesi”) tai CYOD-trendejä (Choose Your Own Device, ”valitse oma laitteesi”) (Kouhi 2013, 145 – 146).

Tietotekniikan soveltaminen rakentuu yhä vahvemmin kolmen keskeisen teknisen elementin varaan: prosessointiteho, tietoliikenne ja tallennuskapasiteetti (Tiirikainen 2008, 91). Kukin edellä mainituista on kehittynyt alati kiihtyvällä tahdilla. Maailman tehokkain supertietokone Tianhe-2 pystyy laskemaan sekunnissa huimat 33 862 700 000 000 laskutoimitusta (Top500-projektin verkkosivut 2016). Tutkijat ovat ylittäneet tiedonsiirtonopeuksissa jopa yli teratavuun eli tuhanteen gigatavuun sekunnissa (University College Londonin verkkosivut 2016). Sama datamäärä mahtuu yhä pienempään ja pienempään fyysiseen kokoon.

Meneillään oleva digitalisaatiokehitys muuttaa väistämättä organisaatioiden toimintaa toisenlaiseksi tietotekniikan avulla. Toimintamallit sekä sisäiset prosessit luovat nahkansa ja uudistuvat. Kukaan ei tiedä tarkalleen, mihin kehitys lopulta johtaa tai edes, mitä lähivuosina tulee tapahtumaan. Esimerkiksi ihmisen tapaa käyttää tietokonetta jäljittelevä ohjelmistorobotiikka vapauttaa työaikaa toiminnan kehittämiseen ja luovaan työhön, sillä tietotyön automatisoinnilla voi korvata jopa 36 prosenttia ihmisten työpanoksesta (Kolehmainen 2015, 33).

Vaikka tietotekniikan lähitulevaisuutta ei tällä kehitysvauhdilla pysty tarkalleen ennustamaan, antavat nykyiset kehityssuunnat selkeitä viitteitä siitä, että käynnissä on melkoinen myllerrys. Digitalisaation mahdollistamisen ohella tietotekniikan ympärille rakentuvat vahvasti muun muassa suuret tietomassat (big data) ja analytiikka, esineiden internet (IoT eli Internet of Things) sekä virtuaalitodellisuus niihin liittyvine ilmiöineen. Avoimuuden ja yksityisyyden ihanteiden tasapaino tuo oman vivahteensa kehitykseen.

Tietotekniikan hyödyntämisen historia on suhteellisen lyhyt verrattuna moniin muihin organisaatioiden toimintoihin. Kehitys on edelleen voimakkaasti jatkuvaa, eikä tietotekniikkaan näin ollen osata ehkä suhtautua samalla tavalla kuin vakiintuneempiin sekä vakaampiin toimintoihin.

3.2.3 Tietointensiivisyys

Tietotyö tai tietointensiivinen työ ei ole suorittavaa eli niin sanottua fyysistä työtä. Sen sijaan työnkuvaan kuuluu tiedon vastaanottoa, käsittelyä ja luomista. Keskeisessä roolissa on tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen. Osaamisella on olennainen merkitys tietotyössä. Yksilön sijaan puhutaan organisaation suorituksista. (Myllymäki 2015, 45.)

Tietointensiivisyys ja riskinotto-kyky vaikuttavat ainakin jossain määrin tietohallintoa kohtaan asetettuihin odotuksiin ja sitä kautta sen organisointiin. Vähäisissä määrin tietointensiivisissä organisaatioissa tietotekniikka toimii lähinnä hyödykkeenä tai korkeintaan taktisena aseena. Suurissa määrin tietointensiiviset organisaatiot näkevät tietotekniikan strategisena aseena tai muutoksen mahdollistavana teknologiana. Julkishallinnon organisaatioihin kuuluu erittäin tietointensiivisiä yksiköitä, mutta taso vaihtelee suuresti. (Myllymäki 2015, 30 – 36.)

Tietotekniikan merkittävin ero muihin teknisiin laitteisiin on kyky hallita tietoa. Data tietojärjestelmien raaka-aineena tuottaa niin sanottuna lopputuotteena parempaa informaatiota. Yksi tietojen hyödyntämisen isoimmista haasteista on digitaalisessa muodossa olevan tiedon hajanainen sijainti. Se, että mahdollistetaan pääsy käsiksi yhteen paikkaan koottuun tietoon mistä ja milloin tahansa, on avainasemassa. (Tiirikainen 2010, 118 – 122.)

Erityisen tärkeäksi yhdestä paikasta kootusti saatavilla oleva tieto muodostuu organisaatioissa, joissa toiminta on hajautunut useampaan paikkaan monille eri henkilöille. Varsinkin, jos näiden henkilöiden vuosittainen vaihtuvuus on suurta, jolloin tulee huolehtia siitä, että kaikki tarvittava tieto saadaan kerätyksi ajallaan.

Tiedon sirpaleisuus saattaa johtaa päällekkäiseen työhön, jos aiemmin tuotettua tietoa ei löydy tai sitä ei ole jaettu. Tiedon keskittäminen poistaa tämän ongelman. Tiedon saatavuus ja löydettävyyys tehostavat työtä myös, kun etsimiseen käytetty aika voidaan käyttää muuhun työhön. Toisaalta kootusti yhdestä paikasta löytyvä tieto on houkuttelevampi kohde tietomurroille, joten tietoturvaan on samalla panostettava.

3.3 Tietojohdaminen

Tietojohdamisen trendin voi kiteyttää pelkistetyksi suurten datamassojen kasaamiseen, yhdistelyyn ja analysointiin tietoteknisten sovellutusten avulla, jolloin syntyy uudenlaisia näkökulmia sekä syvempää ymmärrystä toiminnasta. Johtamista palvelevat tietojärjestelmät ovat levinneet ylimmästä johdosta kaikkeen johtamiseen aina strategisesta suunnittelusta operatiiviseen päätöksentekoon. (Tiirikainen 2010, 16 – 17.) Opiskelijakunnassa onkin olennaista tarkastella juuri tätä tietotekniikan soveltamista strategisessa johtamisessa ja operatiivisessa päätöksenteossa.

3.4 Ulkoistaminen

Englanninkielinen termi “outsourcing” tarkoittaa alihankintaa. Perinne on syntynyt sitä kautta, että tietotekniikan jatkuva ja nopea kehittyminen on synnyttänyt koko ajan uusia palvelutarpeita, joihin on vastattu joko tekemällä itse tai alihankkimalla kyseinen palvelu. Ulkoistettaessa aiemmin itse toteutettu kokonaisuus siirretään ulkopuoliselle yritykselle. (Myllymäki 2015, 39 – 40.) Toisinaan käytetään myös hieman virheellisesti termiä ”offshoring”, jolla kuitenkin tarkoitetaan toimintojen siirtämistä ulkomaille riippumatta siitä, tapahtuuko se organisaation sisäisesti vai ulkoistamalla (Kouhi 2013, 126).

Varhaisimmat ulkoistetut palvelut olivat konesalipalveluja. Tietotekniikan muuttuessa kasvoi tarve uudentilaisille palveluille. Lopulta miltei koko IT-infrastruktura oli ulkoistettavissa, ja vuosituhanen vaihteessa trendinä olivatkin niin kutsutut totaaliulkoistukset. Ne kuitenkin päättyivät 2006, jolloin alettiin puhua ”multisourcingista” eli IT-palveluiden hajauttamisesta sekä parhaille toimijoille että itse hoidettavaksi. (Myllymäki 2015, 40.) Tätä nykyä noin kolme neljästä yrityksestä on ulkoistanut ainakin osan tietotekniikastaan ja IT onkin yleisin ulkoistuksen kohde (Kouhi 2013, 126).

Pienemmillä organisaatioilla on mahdollisuus hankkia vaikka kaikki tarvitsemansa palvelut pilvipalveluina. Suuremmat organisaatiot eivät ole yhtä joustavia jo suuren käyttäjämääränsä puolesta. (Myllymäki 2015, 41.) Ulkoistamisen helppouteen, tehok-

kuuteen ja toisaalta riskeihin vaikuttaa se, onko ulkoistuksen kohteena strateginen, tak-
 tinen vai operatiivinen IT. Todennäköisimmin ulkoistetaan nimittäin operatiivinen IT.
 (Kouhi 2013, 95.) Kuviossa 2 on kuvattu, mitä organisaation ydinkyvykkyyksiä
 Feenyn ja Willcocksin mukaan on ylipäänsä mahdollista ulkoistaa ja mitkä on pidet-
 tävä organisaation sisällä (Tiirikainen 2008, 80).

Kuvio 2. Ydinkyvykkyyksien ulkoistamismahdollisuudet (Tiirikainen 2008, 80)

	Strategia		Toimeenpano
Periaatteet	IT:n roolin positiointi	IT-hankintastrategia	IT-johdamisen käytännöt
Sovellukset	Bisnes-IT yhteistyön kehittäminen	Bisnes-IT järjestelmävisio	Järjestelmien kehittäminen
Toteutus	IT-arkkitehtuurin laajuus ja rakenne	IT-perustan rakentaminen	Operatiiviset palvelut

 Omat resurssit
  Mahdollisesti ulkoistetut palvelut

Ulkoistamisella tavoiteltavia hyötyjä ovat merkittävimpien eli kustannussäästöjen ohella joustavuus, skaalautuvuus eli käyttövolyymin nosto ja lasku tarpeen mukaan sekä toimittajalta saatavat panokset teknologian ja prosessin kehittämiseen erilaisine standardeineen. Tavallaan odotetaan kumppanin mahdollistavan nykyistä parempia toimintoja ja palveluita, eikä vain siirretä olemassa olevaa toisaalle. Hinnoittelumalleja ulkoistetuille palveluille on monenlaisia, mutta yleistymässä ovat hyötyjen jakaminen, insentiivimallit, riskien ja mahdollisuuksien jakaminen sekä kysyntäpohjainen hinnoittelu. (Kouhi 2013, 127 – 134.)

Ulkoistamispäätökseen voivat johtaa monenlaiset syyt tai niiden yhdistelmät. IT-osaamisen riittämättömyys on kenties loogisin peruste ulkoistamiselle, jollei osaamista sitten rekrytoida organisaatioon. Ulkoistamisesta on tullut pilvipalveluiden ja kuluttajistumisen myötä entistä helpompaa. Markkinoilta on saatavilla ratkaisuja juuri tiettyihin tarpeisiin niin sanotusti avaimet käteen -periaatteella. Kuvion 2 mukaisesti visiointi, suunnittelu ja kokonaisuuden hallinta on syytä jättää ulkoistamatta, vaikka toteutuksen ulkoistaisikin.

3.4.1 Pilvipalvelut

Eräs ulkoistamisen muoto on pilvipalvelut. Pilvipalveluiden ytimessä on ajatus resursien jakamisesta eri toimijoiden kesken internetin välityksellä. Perinteisesti pilvipalvelut jaetaan kahteen kategoriaan, jotka ovat julkinen pilvi (Public Cloud tai Utility Computing) ja SaaS (Software as a Service muunneltuneeseen). Julkinen pilvi vuokraa tietokonekapasiteettia eli laskentatehoa ja levytilaa. SaaS puolestaan tarjoaa ohjelmistoja tai muita palveluita internetin kautta. (Kouhi 2013, 138.)

Näiden lisäksi puhutaan tietoturvallisesta yksityisestä pilvestä (Private Cloud), jolla tarkoitetaan organisaation sisäistä, suljettua järjestelmää. Yksityinen pilvi ei kuitenkaan ole varsinaisesti pilvipalvelua, koska palvelunäkökulmaa ei ole, eikä IT-kapasiteettia ole mahdollista muuttaa tarpeen mukaan samalla tavalla kuin pilvipalveluissa. (Kouhi 2013, 138 – 139.)

Pilvipalveluissa kyseenalaisin seikka on juuri tietoturva. Data ei enää fyysisesti sijaitse omilla palvelimilla, vaan mahdollisesti jopa ulkomailla. Pilvipalveluiden puolesta sen sijaan puhuvat muun muassa matalat kustannukset, joustavuus ja palveluiden saatavuus. Pilvipalveluiden yleistymisen on osaltaan muokannut ulkoistuksen hinnoittelumalleja kohti puhtaampaa yksikköperusteista hintaa. (Kouhi 2013, 139 – 143.)

3.4.2 Google-ympäristö

Opiskelijakunnan tietohallintouudistuksen keskiössä oli palveluiden selkeyttäminen. Usealle palveluntarjoajalle ripotellut palvelut koottiin yhteen Google-ympäristöön.

Google tarjoaa erilaisia ominaisuuksia sisältäviä pilvipalvelupohjaisia tuotepaketteja Google Apps -brändin alla. Kaikki sen työkalut ovat luonnollisesti yhteensopivia keskenään. Opiskelijakunnassa on käytössä normaali Google Apps for Work -kokonaisuus. Tähän kuuluvat Gmail-sähköposti, Hangouts-pikaviestin, kalenteri, Google+-yhteisöpalvelu, Drive-tallennustila, Sites sivustojen luomiseen, toimisto-ohjelmat Docs, Sheets ja Slides sekä kyselylomaketyökalu Forms. Pakettiin kuuluu myös hallintakonsoli. (Google Appsin verkkosivut 2016.)

Monikansallisen konsultti- ja markkinatutkimusyhtiö Forrester Research Inc:n vuonna 2015 toteuttamassa tutkimuksessa selvitettiin, millaisia vaikutuksia Google Apps for Work -kokonaisuuden käyttöönotolla on ollut yrityksissä sekä liiketoiminnan että tehokkuuden näkökulmasta. Keskeisiä hyötyjä löydettiin neljä: lisääntynyt yhteistyö ja tehokkuus, toiminnan liikkuvuuden parantuminen ja alentuneet matkakulut, matalammat tietohallintokustannukset sekä säästöt puhelinkustannuksissa. (McCormick & Lau 2015, 4.) Löydetty hyödyt ovat hyvin ymmärrettäviä, jos niitä vertaa yleisesti ulkoistuksella tavoiteltaviin hyötyihin.

4 LÄHTÖKOHDAT

4.1 Dokumentointi

Opiskelijakunnan toiminnan laadun ylläpitämiseksi, vaihtuvuudesta huolimatta, ryhdyttiin 2010-luvulla laajamittaiseen ja järjestelmälliseen tehtävien dokumentointiin. Näin tarpeellinen sekä olennainen tieto jää organisaatioon, vaikka keskeiset henkilöt poistuisivatkin.

Opiskelijakunnan strategiassa asetetaan yhdeksi tavoitteeksi tietohallinnon järkevöittäminen. Tietohallintouudistus oli askel kohti tavoitteen saavuttamista. Tietohallinnon menettelytapojen ja toimintamallien dokumentointi on seuraava askel. Opiskelijakunnan tietohallintoa ei ole aiemmin dokumentoitu oikeastaan ollenkaan. Kun kokonaiskuva opiskelijakunnan tietohallinnosta on hahmotettu, on myös helpompaa määritellä, mikä on tarkoituksenmukaista ja mitä voisi tehdä toisin.

4.2 Tietohallintouudistus

Vuosina 2013 – 2014 opiskelijakunnassa toteutettiin eräänlainen tietohallinnon uudistusprosessi. Uudistus kattoi tietotekniikasta sekä tietojärjestelmät että laitekannan.

Useista hajanaisista palveluntarjoajista siirryttiin yhtenäisempään malliin Google-ympäristön myötä. Samalla otettiin käyttöön sähköinen taloushallinto ja rakennettiin ulkoasultaan uudenlaiset verkkosivut. Vanha verkkokauppa ulkoistettiin tapahtumien lipunmyynnin osalta. Laitepuolella hankittiin työntekijöille ja hallituksen puheenjohtajalle uudet tietokoneet, puhelimet. Myös kassajärjestelmä sekä korttimaksupäätteet uusittiin.

Uudistuksella tavoiteltiin tietojärjestelmien osalta helpommin hallittavaa ja yhtenäisempää kokonaisuutta sekä tietyiltä osin myös kustannussäästöjä ja tehokkuutta. Uudet tietojärjestelmät voi siis luokitella pääosin rationointi-investoinneiksi, mutta jäsenrekisteri ja osa verkkokaupan ulkoistuksista kuuluvat välttämättömyysinvestointien kategoriaan. Laitekannan uusiminen tuli ajankohtaiseksi edellisten vanhenemisen myötä, joten voidaan puhua korvausinvestoinneista.

Siirtyminen Google-ympäristöön edesauttoi myös vuorovaikutusta opiskelijakunnan valtakunnallisen kattojärjestön Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK ry:n vaihtaessa intransa Google+ -pohjaiseksi. SAMOK tekee ammattikorkeakouluopiskelijoiden edunvalvontaa valtakunnallisella tasolla ja tuottaa palveluita jäsenilleen eli kaikille Suomen 26 ammattikorkeakoulun opiskelijakunnalle.

Näin kahden vuoden kuluttua on hyvä ajankohta tarkastella toteutettua uudistusta kokonaisvaltaisesti uudesta näkökulmasta ja analysoida uudistuksen vaikutuksia sekä arvioida mahdollisia ilmenneitä tai aiemmin huomiotta jääneitä kehittämiskohteita tarjoten ehdotuksia jatkotoimenpiteiksi. Hyötyjen realisoitumisen seuranta, kehitysideoiden koonti sekä tarvittavat korjaukset hyötyjen optimoimiseksi ovat olennaisia muutoksen toimeenpanon osatekijöitä vakiinnuttamisvaiheessa (Tiirikainen 2010, 156).

5 TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tavoitteena on tietohallinnon toimintamallien ja menettelytapojen kar-toittaminen ja dokumentointi, toteutetun tietohallintouudistuksen vaikutusten arviointi

sekä mahdollisten kehittämiskohteiden tunnistaminen. Opinnäytetyö on Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan toimeksiannosta tehty kehittämistyö.

Kyseessä on toiminnallinen opinnäytetyö. Kartoituksen lopputuloksena syntyy opiskelijakunnan tietohallinnon dokumentointi. Samanaikaisesti tulee kriittisesti tarkasteltua nykyisiä käytänteitä tietohallintoon liittyen sekä tunnistettua mahdolliset kehittämiskohteet, joihin voi antaa kehittämis ehdotuksia.

Muutoin toiminnalliseen opinnäytetyöhön sisältyy myös tutkimuksellinen osio, joka toteutetaan haastatteluina. Osana kokonaisvaltaista kartoitusta arvioidaan toteutetun tietohallintouudistuksen vaikutukset. Näin menetellen saadaan tietoa siitä, miten se on palvellut opiskelijakunnan toimintaa ja tavoitteita sekä tukea sille, miten kehittämistä tulisi jatkaa. Lisäksi ymmärrys odotuksista, tarpeista ja kokemuksista kasvaa ihmislähtöisesti.

Opinnäytetyöllä haetaan vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Millaista on opiskelijakunnan tietohallinto?
 - o Millaiset ovat tietohallinnon menettelytavat ja toimintamallit?
 - o Miten tietohallinnon vastuut on jaettu?
 - o Mitä tietojärjestelmiä on käytössä?
 - o Miten tietoturva on hoidettu?
 - o Miten tietohallinto tukee toimintaa?
- Mitä vaikutuksia vuosina 2013 – 2014 toteutetulla tietohallintouudistuksella on ollut?

6 MENETELMÄN VALINTA JA KUVAUS

6.1 Tietohallinnon kartoitus

Tietohallinnon kokonaiskuvan kartoittaminen ja nykytilan dokumentointi muodostavat opinnäytetyön toiminnallisen osion. Yhtenä tiedonkeruutapana toimii havainnointi. Lisäksi hyödynnetään tekijän taustaa opiskelijakunnan luottamustehtävissä ja

sitä kautta hankittua kokemusta opiskelijakunnan tietohallinnon menetelmistä, toimintamalleista ja käytänteistä siltä osin, kun ne eivät ole muuttuneet. Tehtyjen muistiinpanojen pohjalta dokumentoidaan opiskelijakunnan tietohallinto ja pohditaan toimenpide-ehdotuksia tietohallinnon kehittämiseksi.

Havainnointi eli observointi on aineistonhankintamenetelmä, jossa tietoa kootaan seuraamalla ja tekemällä havaintoja (Jyväskylän yliopiston verkkosivut 2016). Koska opiskelijakunnan päivittäistä tietojenkäsittelyä tarkkaillaan sivusta, osallistumatta siihen, ja tarkkailtavat tietävät havainnoijan läsnäolosta, puhutaan avoimesta suorasta havainnoinnista. Havainnoinnin etuja on muun muassa välittömän tiedon saaminen luonnollisessa ympäristössä. (Kajaanin ammattikorkeakoulun verkkosivut 2016.)

6.2 Selvitys tietohallintouudistuksen vaikutuksista

Keskeisessä roolissa tietohallintouudistuksen vaikutusten selvittämisessä on haastattelu. Haastattelulla saadaan luotettavaa dataa, vaikkakin sillä voidaan selvittää ensisijaisesti organisaation toimijoiden subjektiivisia kokemuksia toteutetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista. Haastattelu myös mittaa haastateltavan näkemyksiä haastatteluhetkellä. Toisaalta opiskelijakunnan kaltaisessa edunvalvonta- ja palvelutyötä tekevässä pienessä asiantuntijaorganisaatiossa juuri tämän henkilökohtaisen kokemuksen merkitys korostuu. Mittareina kun ei voi oikeastaan käyttää esimerkiksi liikevaihtoa tai tulosta.

Jälkiseurannassa arvioidaan hyvinkin erilaisia hyötyjä, joten varmuus muuntaa hyötyjä rahaksi tai muuten kvantifioida niitä vaihtelee. Erilaisia tarkkoja ja analyttisiä mittareita on kehitelty useita, mutta mikään niistä ei ole noussut yleisesti hyväksytyksi mitaustekniikaksi, joten kunkin tahon on etsittävä itselleen luontevimmat toimintatavat ja mittarit. (Kouhi 2013, 83 – 86.) Opiskelijakunnan kaltaisessa organisaatiossa mikään tulokorttikaa ei oikeastaan ole kovin tarkoituksenmukainen, koska opiskelijakunnalla ei siinä mielessä ole liiketoimintaa. Ainoa suoraan rahallisesti mitattava tekijä liittyy kustannuksiin.

Väitöskirjansa johtopäätöksissä Ihalainen (2010, 235) toteaa tutkimuksen osoittavan, ettei organisaatioilla ole käytössään sellaisia mittausmenetelmiä, joilla arvioida ja mitata tietohallinnon konkreettisia hyötyjä. Siksi opiskelijakunnassa tätä lähestytään henkilöstön kokemusten kautta. Lopulta ihmiset ovat kuitenkin toiminnan keskiössä, varsinkin osaamista vaativassa tietotyössä. Tietty tehtyjä uudistuksia peilataan myös opiskelijakunnan strategiaan ja siinä asetettuihin tavoitteisiin, jolloin nähdään, miten hyvin tietohallinto palvelee strategiaa ja mitä voisi vielä tehdä toisin.

Haastattelun otanta on sängen suppea, mutta perusteltu. Mikäli halutaan tietää, miten uudistus on vaikuttanut, lienee tarkoituksenmukaista kysyä asiaa niiltä, jotka ovat olleet toiminnassa mukana sekä ennen uudistusta että sen jälkeen. Tällaisia henkilöitä ei opiskelijakunnassa enää montaa ole, koska luottamustoimijoiden myötä vuosittainen vaihtuvuus on melko suurta. Näin ollen opiskelijakunnan toimihenkilöt ovat relevantti kohderyhmä haastattelulle. He myös käyttävät tietojärjestelmiä ja laitteita päivittäin, jolloin kertynyttä kokemusta on enemmän.

Vaihtoehtona haastattelulle olisi ollut kysely, mutta otanta on sen verran pieni, että haastattelu on soveltuvampi. Haastattelulla saa myös ehkä enemmän irti kuin kirjallisuudessa muodossa olevalla kyselylomakkeella. Haastattelussa on myös se etu, että väärinymmärrysten riski pienenee, kun aina voi tarkentaa taikka selventää tarpeen mukaan.

7 TIETOHALLINNON KARTOITTAMINEN

Opinnäytetyöprosessi alkoi kokoamalla tietohallintoon liittyvää kirjallisuutta ja perehtymällä siihen. Tätä kautta hankin riittävät taustatiedot tietohallinnon teorioista. Kirjallisuuteen tutustuminen jatkui kirjoittamisen rinnalla läpi prosessin, ja kirjoihin tuli palattua toisinaan tarkistamaan jokin tietty seikka.

Vietin aikaa satunnaisesti valittuina päivinä opiskelijakunnan toimistolla havainnoimassa arjen toimintaa ja tietotekniikan merkitystä siinä. Päivät eivät olleet perättäisiä,

vaan yksittäisiä. Yhteensä niitä kertyi noin viikko. Samalla kirjasin havaintojani sekä niihin liittyviä pohdintoja ylös.

Havaitsemiini tietohallinnon kehittämiskohteisiin pohdin mahdollisia ratkaisuja peila-
ten niitä tuntemiini taustoihin, opiskelijakunnan tarpeisiin ja käytettävissä oleviin re-
sursseihin. Nämä ratkaisut muotoilin toimenpide-ehdotuksiksi. Muistiinpanojen poh-
jalta tehdyn tietohallinnon dokumentoinnin yhteydessä nousi esille vielä muutamia ke-
hittämiskohteita, joiden kohdalla noudatin yllä kuvattua metodologiaa.

Kartoituksen lähtölaukauksena käytiin opiskelijakunnan kanssa aloituspalaveri
9.2.2016. Tällöin pohdittiin muun muassa työn tavoitteita sekä rajausta. Noin työn
puolella välissä, haastattelujen yhteydessä, pidettiin tilannekatsaus. Lopuksi esiteltiin
työn tulokset opiskelijakunnalle. Sähköpostipalaverissa 2.5.2016 tarkastettiin yhdessä
opiskelijakunnan edustajien kanssa opinnäytetyössä esitettyjen opiskelijakuntaa kos-
kevien faktojen paikkansapitävyys.

8 TIETOHALLINTOUUDISTUKSEN VAIKUTUSTEN SELVITTÄMINEN

Haastattelun kysymykset laadittiin kohtalaisen kattavan näkökulman saavuttamista sil-
mällä pitäen. Kysymykset ovat avoimia kysymyksiä, jotta vastaajat voivat mahdolli-
simman vapaasti kuvailla kokemuksensa. Kysymyksenasettelu ja sanavalinnat ovat
harkittuja siinä mielessä, että ne eivät johdattele vastaajaa suuntaan tai toiseen.

Haastattelut toteutettiin 9. – 10.3.2016 opiskelijakunnan toimistolla. Haastattelukysy-
mykset toimitettiin haastateltaville haastatteluajkojen sopimisen yhteydessä noin viik-
koa ennen haastatteluja, jotta he voisivat halutessaan valmistella vastauksiaan. Haas-
tatelluille myös kerrottiin, mihin tietohallintouudistuksella tässä yhteydessä viitataan.

Haastateltavina oli kolme opiskelijakunnan neljästä työntekijästä. Pääsihteeri jätettiin
haastattelemaan siitä syystä, että hän on aloittanut tehtävässään vasta kuluvana

vuonna. Hän ei myöskään ole työskennellyt opiskelijakunnassa tietohallintouudistusta edeltävänä aikana. Entistä pääsihteeriä yritettiin tavoittaa sähköpostihaastatteluun.

Jokaista haastateltiin yksitellen. Haastattelut äänitettiin ja myöhemmin litteroitiin äänitallenteesta. Tekstiversio haastattelusta hyväksytettiin kullakin haastatellulla oman haastattelunsa osalta. Tallenteet ovat haastattelijalla. Tulkinat tehtiin litteroidun materiaalin perusteella. Kyseinen litteroitu materiaali on liitteenä (Liite 1).

Haastatteluissa kysyttiin seuraavat kysymykset:

Miten tietohallintouudistus on vaikuttanut sinun työtehtäviisi?

Miten tietohallintouudistus on vaikuttanut opiskelijakunnan toimintaan?

Miten tietohallintouudistus tuki opiskelijakunnan strategisia tavoitteita?

Millaisiin tarpeisiin tietohallintouudistus vastasi?

Miten tietohallintouudistus vastasi odotuksiasi?

Millaisiin tietohallinnon asioihin toivoisit vielä muutosta?

Mitä järjestelmiä, sovelluksia tai esim. Google Appsin osia käytät työssäsi?

Haastattelukysymykset selvittävät niin henkilöstön kokemat vaikutukset sekä yksilöettä organisaatiotasolla kuin tarpeiden ja odotusten täyttymisen. Lisäksi ne sisältävät strategisen kytköksen sekä tarjoavat mahdollisuudet antaa omia kehittämisideoita taikka osoittaa mahdolliset puutteet.

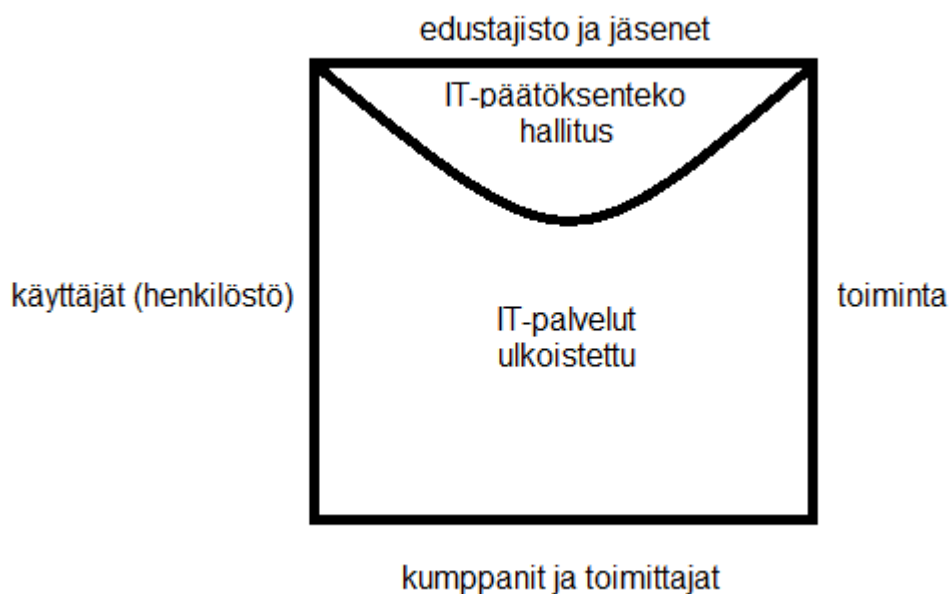
9 TULOKSET

9.1 Tietohallinnon kokonaiskartoitus

9.1.1 Tietohallinnon menettelytavat ja toimintamallit

Tietohallinnosta kannattaa lähtökohtaisesti eritellä tietohallinnon päätöksenteko ja IT-palvelut jo erilaisten funktoidensa johdosta. IT-palvelut voidaan jakaa edelleen kah-

teen osaan: ylläpidosta vastaaviin prosessimaisiin jatkuviin palveluihin sekä uutta kehittäviin projektimaisiin kehityspalveluihin. IT-palvelut ovat organisoitavissa eri lähtökohdista sen mukaan, mitä etua tavoitellaan: teknologia-, liiketoiminta-, palvelu-, prosessi- tai tiedonhallintalähtöisesti joko yksi- tai kaksiulotteisesti. (Myllymäki 2015, 75 – 97.)

Kuvio 3. Tietohallinnon työnjako opiskelijakunnassa (mukaiillen Myllymäki 2015, 80)

Juuri näin on menetelty opiskelijakunnassa, jossa hallitus vastaa IT-päätöksenteosta ja palvelut on pääosin ulkoistettu, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Kyseistä työnjakoa on kuvattu kuviossa 3.

Ulkoistamisesta voidaan olla montaa mieltä, mutta opiskelijakunnassa se on tietoinen valinta. Päätöstä tukevat muun muassa resurssien ja osaamisen vähyys sekä erityinen tarve. Hankittaessa tai uusittaessa järjestelmiä pohditaan aina ensin, olisiko se toteutettavissa opiskelijaprojektina tai opinnäytetyönä. Tällainen opiskelijoilta opiskelijoille -ajattelumalli kumpuaa opiskelijakunnan keskeisimmästä arvosta eli opiskelijälähtöisyydestä sekä opiskelijakunnan missiosta.

Opiskelijakunnan tehtäväksi jää näin ollen Gartnerin IS Lite -mallia mukailleen tietotekniikan johtaminen, kokonaisarkkitehtuurin kehittäminen, liiketoiminnan kehittämi-

nen, teknologioiden kehittymisen seuraaminen sekä toimittajahallinta. Tehtävät jaetaan tietohallintojohtajalle ja teknologiajohtajalle. (Myllymäki 2015, 77.) Kumpakaan ei opiskelijakunnassa ole, joten kaikki edellä mainitut tehtävät kuulunevat lähtökohtaisesti hallitukselle. Tietohallinnon johtaminen, kokonaisarkkitehtuurin koordinointi, strategiset hankinnat ja rahankäytön hallinta ovat myös sellaisia tehtäviä, jotka osuvat opiskelijakunnassa hallituksen tontille (Myllymäki 2015, 81). Osittain tietohallinnon johtamisessa ja kokonaisarkkitehtuurin koordinoinnissa käytännön tason vastuuta on jaettu myös henkilöstölle.

Tietohallinto on sisällytetty opiskelijakunnan olemassa olevaan strategiaan, josta löytyy tavoitekirjaus ”*Opiskelijakunnan tietohallinto on hoidettu järkevästi*”. Mittareiksi on määritetty käyttäjälähtöisesti helppokäyttöisyys, muuntautumiskyky sekä selkeät ohjeet. (Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan strategia 2013, 5.)

Muutokset opiskelijakunnan tietohallinnossa viedään läpi järjestelmällisesti ja perusteellisesti. Esimerkiksi orientoituminen ja uusien ratkaisujen käytön kouluttaminen aloitetaan hyvissä ajoin etukäteen. Tarvittaessa laaditaan tiiviit ohjeet, mikäli valmiita ohjeita ei ole käytettävissä tai ne eivät jostain syystä sovellu.

EHDOTUKSET

IT-periaatteiden tulisi kattaa selkeästi ja ristiriidattomasti kaikki neljä osa-aluetta eli laitteet ja tietoliikenneinfrastruktuuri, sovellukset, tiedot sekä organisaatio (Tiirikainen 2008, 77). Tämän mielessä pitäen olen hahmottanut opiskelijakunnasta tällaisia IT-periaatteita, joita ei ole vielä toistaiseksi kirjattu ylös, mutta jotka selkeästi vaikuttavat toiminnassa tai toimintaan.

1. Opiskelijakunnan käyttämät järjestelmät ovat helppokäyttöisiä, muuntautumiskykyisiä ja niihin on olemassa selkeät käyttöohjeet. Kyseisiä järjestelmiä on mahdollista käyttää missä, milloin ja millä laitteella tahansa.
2. Minimoidaan mekaaninen työ, maksimoidaan ajattelutyö. Tietoteknisillä ratkaisulla tehostetaan opiskelijakunnan hallintoa ja muuta toimintaa. Hallinnon avaamisessa hyödynnetään tietotekniikan suomia mahdollisuuksia tarkoituksenmukaisesti.

3. Tavoitellaan paperitonta toimistoa. Suositetaan tiedonjakoa digitaalisessa muodossa.
4. Kehitetään tietohallintoa jatkuvasti. Kuka tahansa opiskelijakunnan toimijoista voi tuoda esille omat kehitysideansa. Seurataan myös aktiivisesti teknologista kehitystä, jotta saadaan mahdollisia uusia ajatuksia ja osataan varautua muutoksiin.

Kukin periaate vastaa samalla yhtä opiskelijakunnan arvoista. Ensimmäinen periaate edistää opiskelijalähtöisyyttä, toinen periaate avoimuutta, kolmas periaate vastuullisuutta ja neljäs periaate yhteisöllisyyttä.

9.1.2 Suhde toimintaan

Opiskelijakunnan tarkoitus ei ole tuottaa voittoa, vaan palvella jäseniään, valvoa heidän etujaan ja ajaa heidän asioitaan eteenpäin. Tällöin tietohallinnon rooli on myös hieman erilainen kuin yrityksissä. Bisneshyötyjä ei voida laskea, paitsi kustannussäästöinä.

Opiskelijakunnan lakisääteisenä tehtävänä, kuten työn toisessa luvussa todettiin, on osaltaan valmistaa opiskelijoita aktiiviseen, valveutuneeseen ja kriittiseen kansalaisuuteen. Yhtenä keinona tähän on nähty demokraattinen päätöksenteko ja opiskelijoiden osallistumismahdollisuudet. Sähköinen osallistuminen on opiskelijakunnassa ollut jo pitkään mahdollista. Osana opiskelijakunnan laadunvarmistusta toimii sähköinen palautejärjestelmä, jonka avulla opiskelijat ovat voineet antaa palautetta tai ideoita toimintaan. Niin edustajiston kuin hallituksen kokouksiin on mahdollista osallistua etäyhteyden välityksellä. Edustajistovaaleissa käytetään sähköistä ennakkoäänestystä.

EHDOTUKSET

Seuraava askel sähköisessä osallistumisessa voisi olla edustajiston kokousten striimaus, jota tehdään jo useissa opiskelija- ja ylioppilaskunnissa eri puolella Suomea. Opiskelijakunnan jäsenillä on sääntömääräinen puhe- ja läsnäolo-oikeus edustajiston kokouksissa (Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan säännöt 2015, 4).

Opiskelijakunnan arvoista tämä edistäisi avoimuutta. Erilaisia striimauspalveluita on markkinoilla lukuisia, puhumattakaan Periscopen tai Facebook Liven kaltaisista kevyemmistä vaihtoehdoista.

Sähköisessä päätöksenteossa on myös omat ongelmansa. Miten turvataan etänä osallistuvien mahdollisuus osallistua päätöksentekoon, mikäli kokouksessa suoritetaan suljettu lippuäänestys taikka vaali? Miten varmistetaan etänä osallistuvien edustajien vaalisalaisuuden säilyminen, kuitenkin siten, että heillä on käytössään kullakin vain yksi ääni?

Opiskelijakunnassa tässä on käytetty vaihtelevia ratkaisuja, joista toimivin on ollut sähköisen äänestysjärjestelmän soveltaminen. Kyseinen menetelmä on kuitenkin sen verran raskas, että paras toimivuus on saavutettu, kun suljetusta lippuäänestyksestä tai vaalista on tiedetty etukäteen, jolloin tarvittavat asetukset ja säädöt on kyetty tekemään ennakkoon. Yllättäen, kesken kokousta vastaan tulevat tilanteet, ovat yleensä johtaneet kokoustaukoon ja siten pitkittäneet kyseistä kokousta. Tätä prosessia on suositeltavaa pohtia uudelleen sekä mahdollisesti aktiivisesti etsiä muita toteutustapoja.

9.1.3 Vastuunjako

Tietojärjestelmien ja tietoteknisten laitteiden hankinnasta päättää johto- ja hallintosäännössä määritellyn euromääräiseen rajaan asti hallitus (Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan johto- ja hallintosääntö 2015, 15). Kyseisen summan ylittävistä hankinnoista päätöksen tekee edustajisto, joka myös budjetoii mahdolliset tietohallinnon kustannukset vuosittain. Hallitus voi valtuuttaa tietyn henkilön taikka tietyt henkilöt valitsemaan asetetuin edellytyksin parhaan mahdollisen vaihtoehdon.

Tietohallinnon johtamisen kolme perustehtävää eli suunnittelu, organisointi ja valvonta kuuluvat opiskelijakunnassa hallituksen tehtäviin. Tähän osallistuu henkilöstön puolelta myös pääsihteeri esimiesasemansa myötä. Lisäksi mainittua tietotekniikan kehittymisen seuranta tekee osaltaan kukin organisaation toimija, mitä kautta löydetään yleensä myös uudet ideat.

Yhtä nimettyä tietohallinnosta vastaavaa henkilöä ei ole henkilöstön puolelta saati luottamustoimijoista. Järjestelmien pääkäyttäjät vaihtelevat käyttötarkoitusten perusteella. Satunnaisesti, mikäli hallituksessa on toiminut tietojenkäsittelyn tai tietotekniikan opiskelija, on hän enemmän tai vähemmän vastannut näistä kysymyksistä.

EHDOTUKSET

Tietohallinnon kokonaiskuvan huomioivaa suunnittelua ja päätöksentekoa silmällä pitäen opiskelijakunnan kannattaisi nimetä tietohallinnon vastuuhenkilö. Tietohallinnon johtaminen säilyisi yhä hallituksen vastuulla, mutta vastuuhenkilö koordinoisi hallituksen asettamien tavoitteiden mukaisesti tietohallinnon kokonaisuutta käytännön tasolla, toimisi järjestelmien pääkäyttäjänä sekä yhteyshenkilönä palveluntarjoajien suuntaan. Tästä syystä on perusteltua, että vastuuhenkilö kuuluisi opiskelijakunnan henkilöstöön, mikä takaisi tietynlaisen jatkuvuuden luottamustoimijoiden vaihtuvuudesta riippumatta. Esimiesasemansa johdosta vastuuhenkilö voisi olla pääsihteeri, mutta tehtävät voidaan toki osoittaa myös jollekulle muulle, jolla on tarvittava IT-osaaminen ja -tuntemus.

9.1.4 Infrastrukturi

Infrastrukturi on luonteeltaan useimmiten samankaltaista kaikissa organisaatioissa. Infrastrukturi voidaan jakaa kolmeen kategoriaan, jotka ovat käyttäjä-IT, telekommunikaatio ja tietoverkot sekä datapalvelut eli hosting. Käyttäjä-IT:llä tarkoitetaan henkilökohtaisia tietokoneita käyttöjärjestelmineen, vakio-ohjelmistoineen ja oheislaitteineen. Telekommunikaatio ja tietoverkot pitävät sisällään niin langalliset kuin langattomat verkot sekä puhelimet ja esimerkiksi tablet-tietokoneet. Datapalvelut tai hosting on datan ja tietovarantojen säilyttämistä ja ylläpitoa. (Kouhi 2013, 25 – 26.)

Hallituksen puheenjohtajalla sekä kaikilla työntekijöillä on käytössään opiskelijakunnan tietokone ja matkapuhelin. Matkapuhelinoperaattori kilpailutetaan säännöllisesti. Hieman vanhemmat, toimivat laitteet on säilytetty opiskelijakunnassa varalaitteina ja

ne ovat muiden luottamustoimijoiden sekä mahdollisten harjoittelijoiden käytettävissä, vaikka luottamustoimijat usein käyttävätkin omia laitteitaan. Laitteita käytetään yleensä läpi käyttöiän. Käytöstä poistetut laitteet kierrätetään asianmukaisesti.

Sekä Porin että Rauman toimistoilla on monitoimilaite. Molemmissa toimistoissa on myös omanlaisensa kassajärjestelmät, jotka on uusittu osana tietohallintouudistusta. Vaikka uudistus oli parannus edelliseen, jatkuvan kehittämisen periaatteen mukaisesti kassajärjestelmiä ollaan jälleen uudistamassa, sillä on löytynyt ratkaisu, jonka avulla raportointiin liittyvät haasteet saadaan hoidettua tehokkaalla tavalla. Rauman toimistolla on käytössä myös iZettle-maksupääte.

Opiskelijakunta omistaa lähtökohtaisesti kaikki laitteensa. Näin ollen ongelmatilanteissa käännytään joko Satakunnan ammattikorkeakoulun tietohallinnon taikka markkinoilla toimivien yritysten puoleen kilpailuttamalla. Ellei mahdollinen opiskelijakunnassa toimiva tietojenkäsittelyn tai tietotekniikan opiskelija saa ongelmaa ratkaistuksi.

Opiskelijakunta on tietointensiivinen organisaatio, jossa tieto eri muodoissaan on olennainen työkalu. Tieto on kuitenkin digitaalisessa muodossa säilöttynä haavoittuvaista. Opiskelijakunnassa on kyllä varmuuskopioitu tiedostoja, mutta manuaalisesti ulkoisille kiintolevyille tai vastaavalla tavalla. Ennen tietohallintouudistusta opiskelijakunnalla oli yhteinen jaettu verkkokansio, jolla pyrittiin vastaamaan tiedostojen saatavuuteen. Sittemmin verkkokansiosta on kokonaan luovuttu ja siirrytty Google-ympäristön pilvipalveluihin.

Työntekijät ovat tottuneet vapaa-ajallaan käyttämään edistyneempää, toimivaa ja käyttäjälähtöistä teknologiaa. Mikäli laitteet takkuavat töissä, tuovat he helposti omat laitteensa töihin, jolloin yhteensopivuus ja tietoturvallisuus tulee varmistaa. Järjestelmien pelittäminen yhteen saumattomana kokonaisuutena on keskeinen osa tietotekniikan tuottavuutta. (Kouhi 2013, 20 – 21.) Opiskelijakunnassa omiin laitteisiin on varauduttu varmistamalla toimivuus erilaisilla alustoilla, sillä luottamustoimijat käyttävät pääosin omia laitteitaan.

EHDOTUKSET

Yksi keino tarvittavan IT-tuen turvaamiseksi on leasing, johon sisältyy laitteiden ylläpitosopimus huoltoineen, tukineen kaikkineen. Tällöin opiskelijakunnan ei tarvitsisi myöskään huolehtia laitteiden poistosta ja sillä olisi käytössään aina tuoreinta tietotekniikkaa. Vaihtoehtona on kilpailuttaa vastaava ylläpitosopimus ilman laitteita tai sopia yhteistyöstä Satakunnan ammattikorkeakoulun help deskin kanssa. Oman IT-tukihenkilön palkkaaminen ei ole kustannus-hyöty -suhteeltaan kannattavaa, ellei kyseinen henkilö toimi useamman opiskelijakunnan yhteisenä IT-tukena.

Jotta välttyttäisiin jatkossa mahdollisilta tietojen katoamisilta tai tuhoutumisilta, on suositeltavaa harkita automaattisen varmuuskopioinnin käyttöönottoa. Esimerkiksi Tivi on testannut ja vertaillut kuutta markkinoilla olevaa automaattisen varmuuskopioinnin palvelua. Parhaimmiksi Tivi arvioi Crashplanin, Carboniten ja Backblazen. Edellä mainittujen palveluiden hinnat asettuvat kuukausitasolla neljästä viiteen euroon tai vuosimaksulla 40 – 50 euroon. (Vähimaa 2015, 44 – 45.) Kyseinen summa on lopulta kohtalaisen pieni hinta tietojen säilyvyyden takaamiseksi.

9.1.5 Tietojärjestelmät

Opiskelijakunnan käyttämät tietojärjestelmät kuuluvat pääosin operatiivisen IT:n kategoriaan. Strategista IT:tä edustaa sähköinen äänestysjärjestelmä, joka on rakennettu opiskelijakunnalle opinnäytetyönä. Taktisen IT:n luokkaan kuuluvat taloushallinnon järjestelmät.

Tietohallintouudistuksen myötä suurin osa niin kutsutuista tukitoimintojen tietojärjestelmistä keskitettiin yhdelle palveluntarjoajalle Google-ympäristöön. Googlen kautta opiskelijakunnan säännöllisessä käytössä ovat sähköposti, yhteinen kalenteri, Drive-verkkotallennustila sekä Googlen tarjoamat toimisto-ohjelmat Docs, Sheets ja Slides. Lisäksi Hangouts-pikaviestipalvelua hyödynnetään hallituksen sekä edustajiston kokouksiin osallistumiseen etänä. Google+ on liiton intran osalta käytössä. Kaikkia edellä mainittuja on pilvipalveluina mahdollista hyödyntää myös mobiililaitteilla.

Taloushallinto on järjestelmäpuolellakin osoitus jatkuvasta kehittämisestä. Kassajärjestelmiin kytköksissä oleva taloushallinnon kokonaisratkaisu on tulossa käyttöön.

Näin ollen nykyistä sähköistä taloushallintoa ei ole relevanttia tarkastella tässä sen tarkemmin.

Jäsenrekisteri on merkittävän opiskelijakunnan tietokannoista. Jäsenrekisterijärjestelmä jouduttiin vaihtamaan vuonna 2013, jotta se soveltuu yhteen opiskelijoiden itsensä omistaman valtakunnallisen opiskelijaetu- ja opiskelijakorttipalvelu Frankin järjestelmien kanssa. Jäseneksi liittyminen tapahtuu myös Frankin kautta.

Aiemmin opiskelijakunnalla oli oma verkkokauppansa, jota kautta liitettiin jäseneksi, uusittiin jäsenyys sekä ostettiin lippuja tapahtumiin ja esimerkiksi tilattiin opiskelijakunnan haalarit. Kuten edellä todettiin, jäsenyys on siirtynyt Frankin hoidettavaksi. Suurimpien tapahtumien lipunmyynti on ulkoistettu Lippupisteelle. Haalarit hankitaan suoraan toimittajalta. Opiskelijakunnan verkkokauppa on näin ollen supistunut olemattomiin. Opiskelijakunnan verkkosivujen alustana on Joomla. Web-pohjainen sähköinen äänestysjärjestelmä toimii WordPress-alustalla.

Lisäksi opiskelijakunnassa käytetään satunnaisesti tiettyjä Satakunnan ammattikorkeakoulun järjestelmiä. Eniten käytössä ovat ammattikorkeakoulun intra, Moodle ja tilavarausjärjestelmä. Ensimmäistä hyödynnetään tiedonsaantikanavana, keskimäistä käytetään tuutoroinnin opintojaksoissa, joiden toteutuksessa opiskelijakunta on keskeisesti mukana ja jälkimmäistä taasen muun muassa kokoustilojen varaamiseen.

Ulkoistetuissa palveluissa tuki sisältyy sopimuksiin. Järjestelmien osalta ei ole samankaltaista ongelmaa kuin laitteiden osalta.

Sosiaalinen media ei sinänsä kuulu tietohallinnon piiriin, vaan on pikemminkin markkinoinnin alla, mutta sosiaalisen median työkalut tarjoavat silti mielenkiintoisia mahdollisuuksia organisaation sisäisessä viestinnässä. Tiedonjako ja tiimityöskentely ovat jo muuttaneet muotoon sosiaalisen median palveluiden myötä. Toinen teema on sähköpostin korvaaminen tuottavammilla yhteydenpitotavoilla, kuten kaikenlaiset pikaviestimet ja vastaavat. (Kouhi 2013, 147.)

Sosiaalinen media on merkittävässä asemassa opiskelijakunnan sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä sekä tiedonjaossa. Sen rooli korostui entisestään, kun opiskelijakunnan painetusta lehdestä luovuttiin vuonna 2013, jonka jälkeen opiskelijakunnan viestintä on toiminut lähes täysin digitaalisessa muodossa. Toisaalta useiden sosiaalisen median kanavien käyttö rinnakkain ja osittain päällekkäin aiheuttaa ongelmia eritoten sisäisessä viestinnässä, kun tieto saattaa kohtalaisen helposti hukkuu, eikä välttämättä tavoita kaikkia toimijoita ja niin edelleen.

EHDOTUKSET

Opiskelijakunnassa on kriittisesti arvioitava Microsoft Office -paketin lisenssin tarve. Yhä enemmän toimisto-ohjelmien käyttö keskittyy kuitenkin Google-ympäristöön, jolloin tässä on selkeää päällekkäisyyttä. Mikäli toinen toimisto-ohjelmisto halutaan säilyttää varmuuden vuoksi, voi yhden lisenssin jättää tai harkita sen korvaamista avoimen lähdekoodin vaihtoehtoilla, kuten OpenOfficella tai LibreOfficella, jolloin säästetään kustannussäästöjä.

Kaikkia Google-ympäristön mahdollisuuksia ei vielä hyödynnetä. Joidenkin nykyisten ratkaisujen toteuttamisen onnistuisi Googlenkin työkaluilla. Muun muassa erilaisiin kyselyihin ja ilmoittautumisiin käytettävästä e-Lomakkeesta voisi siirtyä Google Formsiin. Teoriassa verkkosivutkin onnistuisivat Googlen työkaluilla, mutta tätä en kuitenkaan näe toteuttamiskelpoiseksi ajatukseksi, koska toiminnot ja muokattavuus ovat varsin rajoitettuja.

Sisäisen viestinnän selkeyttämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi on paikallaan harkita opiskelijakunnan oman intran rakentamista Google-ympäristöön. Olin pohtinut jonkinlaista opiskelijakunnan omaa intraa jo jonkin verran. Haastatteluissa ilmennyt toive tietäntyyppisestä intrasta vahvisti, että aion tätä ehdottaa opiskelijakunnalle (henkilökohtainen tiedonanto 9.3.2016). Tähän soveltuvia, jo ilman lisämaksua opiskelijakunnan käytettävissä, työkaluja ovat Google+ sekä Google Sites.

Google Sites on näistä kahdesta mainitusta työkalusta se perinteisempi vaihtoehto intran rakentamiseen. Nopealla YouTube-haulla löytyy useita videoita, joilla opastetaan Google Sites -pohjaisen intran tekemistä kädestä pitäen (YouTuben verkkosivut 2016).

Google+ -alustalle rakennettu intra on lähtökohtaisesti vuorovaikutteisempi johtuen jo siitä, että se on alun perin tarkoitettu sosiaalisen median palveluksi ja Facebookin haastajaksi. Tässä tavoitteessaan Google+ epäonnistui täysin, minkä vuoksi sen alasajoa on satunnaisesti väläytelty. Google+ ei kuitenkaan ole siinä mielessä epävarma ratkaisu, sillä kokonaan palvelua ei Googlen omien sanojen mukaan olla lopettamassa. (Google myönsi tappionsa... 2015.)

Google+ olisi myös joustavuutensa puolesta sopiva ympäristö tämän organisaation intralle. Käyttöönottoa helpottaa se, että Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK ry, jonka jäsen opiskelijakunta on, käyttää Google+ -pohjaista intraa, joten kokemusta toteutuksesta on.

Google+ -pohjainen intra perustuu suljettuihin yhteisöihin, joihin pääsyä on mahdollista rajata halutulle ryhmälle. Näin opiskelijakunnan intraan saisi omat osionsa tarvittaville tahoille, joista kukin palvelee hieman erilaista tarkoitusta ja sisältää tiettyjä materiaaleja. Jako voisi olla esimerkiksi taulukossa 1 kuvatun kaltainen.

Taulukko 1. Hahmotelma opiskelijakunnan intran mahdollisista osioista

Osio:	TOIMISTO	AKTIIVIT	OPISKELIJAKUNTA
Funktio:	opiskelijakunnan operatiivinen toiminta ja toimiston arki	opiskelijakunnan päätöksenteko	tiedotus- ja keskustelukanava ja materiaali-pankki
Sisältö:	esim. suunnittelu- vaiheessa olevat dokumentit tai ajan-kohtainen edunvalvonnallinen kysymys ja niihin liittyvä keskustelu	esim. hallituksen ja edustajiston kokousten pöytäkirjat ja esityslistat sekä niihin liittyvä keskustelu	esim. tarkempaa infoa opiskelijakunnan tapahtumista ja palveluista sekä niihin liittyvä keskustelu
Käyttäjät:	henkilöstö, hallitus, edustajiston puheenjohtajisto	edellisten lisäksi edustajiston jäsenet ja varajäsenet	edellisten lisäksi opiskelijakunnan jäsenet

Intrassa käytävää keskustelua ja jaettavaa materiaalia olisi perusteltua ryhmitellä teema-alueittain. Jakaa ne vaikkapa hallintoon, edunvalvontaan, tapahtumiin, liikuntaan ja ohjaukseen.

Mikäli intraan halutaan investoida, on markkinoilla lukuisia vaihtoehtoja. Suomalainen Gapps on lanseerannut myös Google Apps -integroidun Universe-intran (Gappsin verkkosivut 2016). Kyseisen palvelun kuukausihinta on kahdeksan dollaria käyttäjää kohden (Universen verkkosivut 2016). Hinnottelu rajaisi intran korkeintaan toimiston sisäiseksi ja sulkisi jäsenistön ulkopuolelle, sillä noin 3000 jäsenen intran kuukausihinta nousisi jo 24 000 euroon.

Nykyiselläänkin käytössä oleva Drive toimisi kiinteänä osana intraa, materiaalien tallennus- ja alustana. Oletettiin intraa käyttöön tai ei, kannattaa tiedostojen löytämisen helpottamiseksi ja sitä kautta toiminnan tehostamiseksi harkita kansiorakenteen selkeyttämistä. Samoista syistä tiedostojen nimeämiselle olisi hyvä luoda yhtenäiset käytänteet, esimerkiksi KANNANOTTO Koulutuksen laatu VALMIS, MUISTIO Tapahtuman järjestäminen KESKEN, ESITYS Faktaa opiskelijakunnasta KOMMENTOINTI ja niin edelleen eli asiakirjan tyyppi + asiakirjan nimi + asiakirjan vaihe. Nimeämisen tapa ei kuitenkaan ole olennaista, kunhan käytäntö on opiskelijakunnan kannalta toimiva ja yhtenäinen.

9.1.6 Tietoturva

Tietoturvan keskeisiä periaatteita on CIA-malli: luottamuksellisuus (confidentiality), eheys (integrity) ja saatavuus (availability). Hyvin järjestetty tietoturva tasapainottelee näiden kolmen välillä siten, että tietoon pääsevät käsiksi vain tietyt henkilöt, sitä voivat muokata vain tietyt henkilöt, mutta silti tieto on tarvittaessa saatavilla. (Piiroinen 2008.)

Tietoturvan saralla ongelmallista on ollut toimijoiden suuri vaihtuvuus, mikä edellyttää ajantasaista käyttäjätunnusten hallintaa sekä yhteisten käyttäjätunnusten salasano-

jen vaihtamista säännöllisesti, jotta vanhat toimijat eivät enää pääse kirjautumaan järjestelmiin. Salasanojen säännöllinen vaihtuvuus on luonnollisesti muutenkin hyvä käytäntö tietomurtojen yleistyessä.

Toiminnassa käsitellään arkaluonteistakin informaatiota, joten järjestelmien tulee olla jatkuvasti päivitettyinä uusimpaan versioon mahdollisten tietoturva-aukkojen varalta. Opiskelijakunnan laitteet on suojattu perustason tietoturvaohjelmistoilla. Tietoturvan kautta toteutetaan opiskelijakunnan arvoista vastuullisuutta.

Pilvipalveluihin ja etätyöhön liittyvät aina omat tietoturvariskinsä ja -uhkansa, mikä onkin opiskelijakunnan tietoturvalle iso haaste. Samoihin järjestelmiin ja tietoihin on päästävä käsiksi kaikkialta - eri kampuksilta, suunnitteluevakosta mökiltä metsän keskeltä tai vaikka seminaariristeilyltä Itämereltä. Yhtä lailla on varottava tiedon joutumista väärin käsiin.

Esineiden internet ei ole tulevaisuuden trendi, vaan jo osa arkea. Toimiston kahvinkeitin saattaa pian olla tietoturvan heikoimpia lenkkejä, kun sillä pääsee verkkoon, mutta valmistajat eivät välttämättä huolehdi esimerkiksi järjestelmäpäivityksistä saati tietoturvallisuudesta.

EHDOTUKSET

Tietoturvan perusta vaikuttaa olevan kunnossa. Jotta tietoturvaa voitaisiin lähteä opiskelijakunnassa kehittämään edelleen, koko henkilöstön tulisi osallistua tietoturvakoulutukseen. Mielellään opiskelijakunnan tarpeisiin räätälöityyn, mutta räätälöidyt koulutukset ovat toki yleensä kalliimpia kuin yleisluonteisemmat. Tietoturvakoulutuksen voisi jopa vakiinnuttaa osaksi uuden työntekijän perehdytystä.

Luottamustoimijoiden vaihtuvuuden myötä minkään ulkopuolisen tahon järjestämään tietoturvakoulutukseen ei ehkä ole kannattavaa investoida heidän osaltaan. Sen sijaan tietohallinnon vastuuhenkilön toimesta voisi luottamustoimijoiden perehdytysjaksoon kuulua kevyt katsaus opiskelijakunnan tietoturvaan.

Tietoturvakoulutuksen ohella jonkinlainen tietoturvaohjeistus olisi tarpeen. Ohjeistus voisi perustua vaikkapa Viestintäviraston tietoturvaohjeisiin tai mukailla niitä (Viestintäviraston verkkosivut 2016). On myös tärkeää, että kerran laadittua ohjeistusta ylläpidetään ja päivitetään jatkuvasti, sillä uudenlaisia tietoturvaohjeitä ja erilaisia -riskejä ilmenee miltei päivittäin.

Esineiden internetin tietoturvaongelmiin ratkaisun on luonut kotimainen tietoturvayhtiö F-Secure, jonka Sense-laitteen toimitukset alkavat kesällä 2016. Sensen toiminta perustuu suojattuun WLAN-verkkoon, jonka tietoliikenne kulkee sitä ja sen tietoturvallisuutta analysoivan Security Cloud -pilvipalvelun kautta. (F-Securen verkkosivut 2016.) Kilpailijoita Senselle ovat muun muassa Dojo ja CUJO, mutta vastaavankaltaisia palveluita tulee markkinoille enemmänkin (Dickson 2016). Opiskelijakunnan kannattaa seurata tilannetta ja pohtia IoT-tietoturvaratkaisun hankintaa.

9.1.7 SWOT

Päädyin arvioimaan opiskelijakunnan tietohallintoa kootusti perinteisellä SWOT-analyysillä. SWOT soveltuu tähän käyttötarkoitukseen myös Tiirikaisen (2008, 158) mukaan. Nostin esille kolme keskeisintä vahvuutta, heikkoutta, mahdollisuutta ja uhkaa. Riskejä ja uhkia tietenkin löytyy lähes loputtomasti, mutta niiden todennäköisyys ratkaisi, mitkä päätyivät mukaan. Samaten uusia mahdollisuuksia saattaa syntyä miltei päivittäin, mutta tässä ovat mukana ne, joilla on potentiaalia konkretisoitua lyhyellä aikavälillä.

Taulukko 2. SWOT-analyysi opiskelijakunnan tietohallinnosta

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<ul style="list-style-type: none"> joustavuus, ketteruus, ei menneisyyden painolastia ei riippuvainen yhdestä palveluntarjoajasta laitekanta 	<ul style="list-style-type: none"> ei selkeää vastuunjakoja vaillinainen varmuuskopiointi IT-osaamisen suppeus
MAHDOLLISUUDET	UHAT
<ul style="list-style-type: none"> Google-ympäristön monipuolisuus Satakunnan ammattikorkeakoulun tulevan kampuksen moderni teknologia strateginen kytkös 	<ul style="list-style-type: none"> tietoturva datan katoaminen bittiavaruuteen kustannustason nousu

Taulukossa 2 on esitelty opiskelijakunnan tietohallinnon olennaisimmat vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Opiskelijakunta on vasta 20-vuotias organisaatio, ja vaikka sillä on vakiintuneita menettelytapoja, ei kuitenkaan ole sellaista ”aina on tehty näin” -asennetta, jolloin alttius kokeiluille on suurempi. Niin hyvässä kuin pahassa, sillä kokeilut voivat myös epäonnistua.

Heikkoudet ja uhat kulkevat tavallaan käsi kädessä. Heikkouksiin ja uhkiin on mahdollista varautua toteuttamalla ehdotettuja toimenpiteitä ja kehittämällä toimintatapoja. Yhtä lailla mahdollisuuksien konkretisoituminen edellyttää toimenpiteitä.

9.1.8 Tulevaisuus

Opiskelijakunnan toimisto muuttaa ammattikorkeakoulun mukana Porin uudelle keskustakampukselle vuonna 2017. Kampukselle on suunniteltu modernia teknologista ympäristöä, joka tarjoaa mahdollisuuksia myös opiskelijakunnalle. Esimerkiksi ajanmukaiset kokous- ja neuvottelutilat tarvittavine laitteineen ja järjestelmineen parantavat etäkokoustamisen laatua. Toisaalta muutto tulee vaikuttamaan myös tietoturvaan muun muassa siten, että keskustan alueella on oltava entistä tarkempi, mitä WLAN-verkkoja käyttää ja käytettävät yhteydet onkin hyvä suojata. Opiskelijakunta on ollut alusta asti mukana suunnittelemassa uutta kampusta. Tässä kannattaa olla mukana loppuun saakka, jotta kampus vastaa toiveisiin.

Opiskelijakunnan lakisääteisiin tehtäviin lisättiin 2014 uuden ammattikorkeakoululain yhteydessä osallistua perusterveydenhuollon toteuttamiseen, mikä saattaa poliittisista päätöksistä riippuen tarkoittaa terveydenhuoltomaksun keräämistä. Tämän konkretisoituminen ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden siirtyminen kunnallisesta opiskelijaterveydenhuollosta Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) palveluiden piiriin riippuu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä tehtävistä päätöksistä. Tämä mahdollisuus edellyttäneen uuden tietojärjestelmän käyttöönottoa. Sen toteuttaminen tuskin kuitenkaan jäisi yksittäisen opiskelijakunnan huoleksi, sillä samassa tilanteessa olisivat tällöin kaikki Suomen opiskelijakunnat, jolloin yhteinen järjestelmä mitä todennäköisimmin rakennettaisiin yhteistyössä ja mukana prosessissa olisi mahdollisesti myös YTHS. Mahdollisuus kannattaa kuitenkin pitää mielessä.

9.2 Tietohallintouudistuksen vaikutukset

Yleisesti ottaen kokemukset tietohallintouudistuksesta ovat positiivisia. Yksi haastatelluista nostaa kuitenkin esiin jäsenrekisteriin ja taloushallintoon liittyviä epäkohtia. Jäsenrekisteri saa häneltä osakseen kohtalaisen kovaakin kritiikkiä. Tässä näkyy selkeästi se, että jäsenrekisteri on ollut välttämättömyysinvestointi eli tarve hankinnalle on tullut yhteistyökumppanilta. Selvityksen tulokset eivät ole suppean otantansa puolesta yleistettävissä.

Kaikki haastatelluista kehuvat Google-ympäristöä, joka sovelluksineen ja osineen on myös haastattelujen perusteella käytetyin järjestelmä opiskelijakunnassa. Google-ympäristöön siirtymisen kerrotaan helpottaneen toimintaa, tehostaneen yhdessä tekemistä sekä tuoneen kaivattua joustavuutta. Mielenkiintoinen huomio on, että kukaan haastatelluista ei mainitse laitekannan uusimista kassoja ja maksupäätteitä lukuun ottamatta.

Tietohallintouudistusta kohtaan ei vaikuta olleen sen suurempaa muutosvastarintaa. Käyttäjätyytyväisyys on ilmeisen korkea, paitsi jäsenrekisterin kohdalla.

9.2.1 Vaikutukset yksilöön

Uudistuksen nähdään parantaneen kommunikointia sekä vaikuttaneen myönteisesti avoimuuteen, joustavuuteen ja saavutettavuuteen. Siirtyminen Google-ympäristöön on tehostanut työtä, kun ei tarvitse käyttää useita eri järjestelmiä omine kirjautumisineen. Tämä on merkinnyt sitä, että aikaa kuluu vähemmän, jolloin sitä jää enemmän muihin tehtäviin. Tiedostot ovat nyt saatavilla mistä ja milloin vain, mikä on joustavoittanut työn tekemistä mahdollistaen aiempaa paremmin muun muassa etätöön.

Käytetyimpiä järjestelmiä, sovelluksia tai Google Appsin osia ovat sähköposti, Drive, jäsenrekisteri, kassajärjestelmä seurantoineen, laskutusjärjestelmä, Hangouts, e-Lo-make, Google+, verkkosivujen ylläpito sekä sosiaalisen median palveluista Facebook, Instagram, Snapchat ja Twitter. Eivät tosin välttämättä kuitenkaan kuvatussa järjestyksessä.

9.2.2 Vaikutukset organisaatioon

Tietohallintouudistuksen myötä opiskelijakunnan toimintaa kuvataan paremmin organisoiduksi, jopa jämäkäksi. Yksilötasolla koettu aikasyöppöjen poistuminen on vapauttanut aikaa toiminnan kehittämiseen.

Jäsenrekisteriä kohtaan suunnattu kritiikki tarkentuu nimenomaan muuttuneisiin menettelytapoihin ja uusiin prosesseihin. Itse järjestelmän kerrotaan toimivan kohtalaisen hyvin. Taustalla vaikuttanevat käyttöönottovaiheessa esiintyneet, lisätyötä aiheuttaneet sekaannukset palveluntarjoajan suunnalta. Taloushallinnon esiin nostetut epäkohdat koskevat raportoinnin hankaluutta.

Asiakirjojen valmistelu on viety uudelle tasolle, kun kuka tahansa voi osallistua reaaliaikaisesti. Tiedostojen saatavuus Google-ympäristössä on paitsi lisännyt yhdessä tekemistä myös poistanut tarvetta matkustaa sekä vähentänyt puheluiden ja sähköpostien määrää. Yhteistyön toimivuus on erittäin positiivista organisaatiossa, jossa toimistot sijaitsevat kahdella eri paikkakunnalla ja toimijat saattavat muutenkin olla ajoittain eri puolilla maata. Toki sisäisessä viestinnässä on yhä omat haasteensa.

9.2.3 Vastaus strategiaan tavoitteisiin

Opiskelijakunnan strategiassa määritellyistä arvoista tietohallintouudistus on korostanut haastateltujen mukaan avoimuutta. Avoimuus on kasvanut jopa ilman, että toimenpiteitä on tarvinnut edes ajatella sellaisina, jotka kasvattavat sitä. Konkreettisina esimerkkeinä avoimuuden lisääntymisestä mainitaan mahdollisuus jakaa pöytäkirjat edustajiston kommentoitavaksi tietoturvallisesti ja yhteisen kalenterin tuoma tieto siitä, mitä milloinkin tapahtuu tai onko tietty henkilö tavoitettavissa. Jäsenrekisterin ongelmat ovat johtaneet ajoittain siihen, että opiskelijat joutuvat odottamaan vaikkapa opiskelijakorttiaan, mikä taas on ristiriidassa opiskelijakunnan keskeisimmän arvon, opiskelijalähtöisyyden, kanssa.

Yhden haastatellun mielestä uudistus toteuttaa jo sellaisenaan strategiasta löytyvän tavoitteen järkevästi hoidetusta tietohallinnosta. Strategisista tavoitteista uudistus kytkeytyy myös tavoitteisiin toiminnan jatkuvuudesta ja laadusta edesauttaen niiden toteutumista. Uudistuksella ei nähdä suoraa yhteyttä muihin strategisiin tavoitteisiin, mutta sen todetaan välillisesti vaikuttavan miltei kaikkiin – tavalla tai toisella. Näin tietohallinnon roolin tulkitaan muuttuneen tuesta mahdollistavaksi.

9.2.4 Vastaus tarpeisiin ja odotuksiin

Uudistus on tuonut haastattelujen perusteella ratkaisun ainakin tiedon saatavuuden, ihmisten saavutettavuuden, kahden toimiston, organisoinnin ja järjestelmällisyyden ongelmiin tai haasteisiin. Uudistus on mahdollistanut sen, ettei opiskelijakunnan toiminnan kannalta olennainen tieto jää yhden henkilön taakse tai loju vain hänen tietokoneellaan. Ratkaisut ovat vähentäneet päällekkäisyyksiä.

Haastatelluista kahden mielestä tietohallintouudistus on vastannut odotuksia. Kolmas pitää uudistusta positiivisena, vaikkei mitään odotuksia varsinaisesti ollutkaan. Jäsenrekisteriä muutenkin kritisoinut haastateltava ilmaisee pettyneensä siihen odotuksiin nähden. Yhdellä haastatelluista, jolla on aiempaa kokemusta Google-ympäristöstä toimistotyössä, oli itse asiassa vahvat odotukset uudistusta kohtaan. Odotukset eivät juuri kohdistuneet tekniseen puoleen sinänsä, vaan muihin seikkoihin, kuten menettelytapojen ja prosessien muutoksiin sekä siihen, miten nämä otetaan opiskelijakunnassa vastaan.

Suuria ongelmia ei käyttöönotossa ole käyttäjien puolelta esiintynyt. Pienissä määrin toimikautensa aluksi saattaa muutama luottamustoimija vastustaa tiettyjä ominaisuuksia, mutta tämä häviää viimeistään muutamassa kuukaudessa, kun niihin tottuu. Yhden haastateltavan näkemyksen mukaan moni järjestelmä toimii itse asiassa aikaisempaa paremmin.

9.2.5 Haastatteluissa ilmenneet kehitysideat

Eräs haastatelluista tiivistää, ettei opiskelijakunnan kokoinen organisaatio ainakaan enempää laitteita tai järjestelmiä tarvitse ja nykyiset palvelevat tarkoitustaan. Ulkoistetun jäsenrekisterin lisäksi ei mitään raskasta tietokantaa esimerkiksi ole. Käytössä olevia laitteita ja järjestelmiä oppivat hänen mukaansa käyttämään vaivattomasti myös tietokoneiden kanssa vähemmän tekemisissä olleet henkilöt. Näin uusien työntekijöiden perehdyttäminen on helppoa, eikä toiminta vaadi mittavaa IT-tukiarsenaalia.

Muut kaksi haastateltavaa nostavat jo käytössä olevien ratkaisujen edelleen kehittämisen kehitysideana. Kriittisimpinä uudistustarpeet osoittautuvat opiskelijakunnan verkkosivujen sekä kassajärjestelmien osalta. Verkkosivujen ylläpito on toteutettu tois- taiseksi melko epäkäytännöllisesti. Molempiin edellä mainituista on jo tulossa muu- tosta. Verkkosivujen ulkoasun päivittäminen ja ylläpidon järjestäminen uudelleen py- ritään toteuttamaan opiskelijaprojektina. Kuten aiemminkin tässä opinnäytetyössä on todettu, taloushallinnon uudistamisprosessi on paraikaa meneillään, ja erityisesti tähän raportoinnin problematiikkaan on haettu ratkaisua.

Jäsenrekisterin tilalle toivotaan parempaa vaihtoehtoa, mikäli sellainen löytyisi. Ylei- sesti ottaen kaikilta uusilta järjestelmiltä odotetaan vastaisuudessa toiminnan ja me- nettelytapojen helpottamista. Lisäksi sekä laitteilta että järjestelmiltä, niin uusilta kuin vanhoilta, toivotaan yhteentoimivuutta.

Yksi haastateltava nostaa myös esiin huolen siitä, että yhä lisääntyvällä vauhdilla tulee uusia foorumeita, kuten sosiaalisen median kanavia, joilla enemmän tai vähemmän täytyy olla läsnä, jolloin työmäärä lisääntyy. Hänen mielestään olisi perusteltua prio- risoida ja pohtia, mikä on saavutettava hyöty suhteessa työmäärään.

Kaiken materiaalin siirtäminen Google-ympäristöön on haastattelujen perusteella ta- voite, johon pyritään. Tätä prosessia onkin jo aloitettu vähitellen.

9.2.6 Johtopäätökset

Ulkoistamisen onnistumista voi mitata esimerkiksi seuraavilla kriteereillä: tekninen, taloudellinen ja strateginen onnistuminen sekä yleinen tyytyväisyys (Ruohonen & Salmela 1999, 209). Kriteereistä strateginen onnistuminen on käsitelty myöhemmin tässä osiossa ja yleinen tyytyväisyys selviää haastattelujen tuloksista. Teknisesti ulkoistetut järjestelmät ovat helppokäyttöisiä ja monialustaisia. Taloudellisesti opiskelijakunta säästi huomattavan summan jo pelkästään keskittämällä toimintoja Google-ympäristöön. Tarkkaa summaa ei tässä opinnäytetyössä ilmoiteta.

Haastattelujen perusteella ilmenneet Google-ympäristön hyödyt muistuttavat luvussa 3.4.2 esitettyjä Forrester Research Inc:n löytämiä hyötyjä tai ovat verrattavissa niihin. Tietohallintokustannukset ovat madaltuneet, puhelinta tai sähköpostia ei tarvitse käyttää yhtä paljon kuin aikaisemmin, asiakirjojen laatiminen onnistuu yhdessä missä ja milloin vain, mutta tehokkaammin ja vieden vähemmän aikaa. Forrester Research Inc:n löydöksistä ainoastaan matkakustannusten alentumista ei pystytty opiskelijakunnan osalta todentamaan.

Mittareiden eli helppokäyttöisyyden, selkeiden ohjeiden olemassaolon ja muuntautumiskyvyn perusteella opiskelijakunnan strategisen tavoitteen järkevästi hoidetusta tietohallinnosta voi todeta täyttyneen tietohallintouudistuksen myötä. Samaten tavoitteen seen taloushallinnon moderneista työkaluista sidotut toimenpiteet on suoritettu ja nämä työkalut ovat paranemassa edelleen.

Välillisesti tietohallintouudistus on vaikuttanut useisiin opiskelijakunnan strategiaan tavoitteisiin. Esimerkkejä tällaisista ovat tavoitteet toiminnan jatkuvuudesta, työhyvinvoinnista, muutoksiin reagoimisesta proaktiivisesti sekä edustajiston aktiivisuuden kasvattamisesta. Toiminnan jatkuvuutta uudistus on edistänyt tuomalla selkeyttä ja järjestelmällisyyttä opiskelijakunnan asiakirjojen arkistointiin sekä varmistamalla, ettei olennainen tieto jää vain yhdelle toimijalle organisaatiossa. Työhyvinvointia se taas on parantanut muun muassa vähentämällä käytössä olevien järjestelmien ja sitä kautta päivittäisten kirjautumiskertojen määrää, jolloin aikaa kuluu myös vähemmän tähän järjestelmien välillä vaihtamiseen. Muutoksiin reagoimista proaktiivisesti eli etukäteen kuvastaa se, että Google-ympäristön käyttöä koulutettiin samalla, kun sitä vasta

alettiin ottaa käyttöön. Tietohallintouudistus on edesauttanut myös tavoitetta edustajiston aktiivisuuden kasvattamisesta mahdollistamalla etäosallistumisen ja tuomalla tarvittavat asiakirjat vaivatta saataville.

Suurin osa henkilöstön kokemista tietohallintouudistuksen tuomista hyödyistä on luonteeltaan ei-taloudellisia hyötyjä. Liiketaloudellisia hyötyjä ovatkin lähinnä kustannussäästöt sekä tietyllä tapaa myös toiminnan tehostuminen. Kaikkea uudistuksen mahdollistamaa potentiaalia ei kuitenkaan ole vielä valjastettu käyttöön, mutta siksi tietohallinnon kartoituksen ohessa esitetään kehittämisehdotuksia.

Opiskelijakunnan tietohallinnon rooli on eräällä tapaa muuttunut uudistusprosessissa tukitoiminnosta toiminnan mahdollistajaksi. Tämä on yllättävä havainto, sillä muutos ei ole selkeä, mutta mikäli nämä kaksi roolia asettaa rinnakkain, viisari kallistuu hivenen mahdollistajan puolelle. Yhtä aikaa tietohallinnon strateginen merkitys näyttää kasvaneen. Uudistus on aidosti muuttanut opiskelijakunnan toimintatapoja yhteisöllisempään ja avoimempaan suuntaan – arvojen mukaisesti.

Tietohallintouudistus vastasi tarpeisiin ja suurimmilta osin myös sille asetettuihin tavoitteisiin. Erityisesti Google-ympäristöön siirtymistä voidaan pitää onnistuneena. Tästä huolimatta opiskelijakunnan tietohallinnon kehittäminen ei ole jämähtänyt paikoilleen, vaan muutoksen jälkeen havaittuihin epäkohtiin on aktiivisesti etsitty ratkaisuja sekä teknistä kehitystä on seurattu entistä tarkoituksenmukaisempien vaihtoehtojen löytämiseksi.

10 POHDINTA

10.1 Merkitys

Uskon, että opiskelijakunta voi hyödyntää opinnäytetyön tuloksia, sillä se ratkaisee ongelman tietohallinnon dokumentaation puutteesta ja tarjoaa lisäksi konkreettisia toimenpide-ehtotuksia tietohallinnon kehittämiseksi edelleen. Edellä mainituin perustein

tohdin todeta opinnäytetyön täyttäneen sille asetetut tavoitteet. Tehty kartoitustyö soveltuu myös pohjaselvitykseksi nykytilasta opiskelijakunnan mahdolliselle tietohallin-tostrategialle. Muut opiskelijakunnat voivat hyödyntää opinnäytetyötä soveltuvin osin.

10.2 Opinnäytetyöprosessi

Toiminnallisen ja tutkimuksellisen opinnäytetyön yhdistelmä oli haasteellinen. Oike-anlaisen tulokulman löytäminen vei aikansa, mikä toisinaan ehkä jopa hieman turhautti. Kumpaa näistä painottaa ja miten ne suhtautuvat toisiinsa? Lopulta tutkimuk-sellinen osio asettui osaksi kartoitusta kohtalaisen kivuttomasti.

Opinnäytetyölle laadittiin jo alun perin kaksi vaihtoehtoista aikataulua, sillä oli tie-dossa, että opiskelijakuntaan rekrytoidaan uusi pääsihteeri. Toisessa vaihtoehdossa työ olisi aloitettu edellisen pääsihteerin kanssa ja sitä olisi jatkettu sitten uuden kanssa. Toteutuneessa vaihtoehdossa työ aloitettiin vasta uuden pääsihteerin aloitettua tehtä-vissään. Työ valmistui aikataulussa.

Opinnäytetyöprosessissa haastavaa oli tavallaan myös relevantin lähdemateriaalin löy-täminen. Kirjallisuutta tietohallinnosta löytyy kyllä runsaasti. Nämä teokset ja tutki-mukset ovat kuitenkin useimmiten yrityksen tietohallinnosta ja sitä kautta liiketoimin-nan näkökulma on keskeinen. Julkishallinnon tietohallinnosta löytyy huomattavasti vähemmän materiaalia ja sekin keskittyy pitkälti korkeammalle tasolle esimerkiksi valtion tietohallintoon. Tietohallintoa koskevaan kirjallisuuteen perehtyessä tutustuin-kin moneen teokseen, jotka eivät kuitenkaan päätyneet lähteiksi asti.

Mielenkiintoinen havainto tietohallintoa käsittelevässä kirjallisuudessa oli se, miten vähän tietohallinto on lopulta muuttunut suhteessa tietotekniseen kehitykseen. Samoja teemoja ja kysymyksiä oli löydettävissä viime vuosituhaten lopun kirjallisuudesta kuin kuluvan vuosikymmenen julkaisuista.

10.3 Jatkotoimenpiteet

Perinteisesti kehittämis ehdotukset esitellään tässä pohdinta- tai arviointiosioissa. Kyseisessä opinnäytetyössä kehittämis ehdotusten antaminen on kuitenkin ollut yksi työn tarkoituksista. Tästä syystä konkreettiset tietohallinnon kehittämisajatuksat löytyvät jo tuloksien yhteydestä.

Sen sijaan tässä kohtaa toivon, että tulevassa tietohallintoa koskevassa tutkimuksessa kiinnitettäisiin enemmän huomiota yhteisöjen ja yhdistysten tietohallintoon. Hyvä näkökulma tutkimukselle olisi vaikkapa opiskelijakuntien tietohallintojen vertailu keskenään tai esimerkiksi yliopistojen ylioppilaskuntien tietohallintoon.

Olen pohtinut myös opiskelijakunnan tietohallinnon kehittämisen viittä seuraavaa askelta. Askelmerkit voi tulkita myös tuloksissa esitettyjen toimenpide-ehdotusten priorisoinniksi. Nämä siis meneillään olevien taloushallinnon ja verkkosivujen uudistamisprosessien loppuunsaattamisen ohella:

1. tietoturvakoulutuksen järjestäminen ja -ohjeen laatiminen
2. varmuuskopioinnin automatisointi
3. tietohallinnon vastuuhenkilön nimeäminen
4. opiskelijakunnan intran rakentaminen
5. teknologisen kehityksen seuraaminen ja varautuminen muutoksiin jatkuvan kehittämisen periaatteen mukaisesti.

10.4 Suhteeni opiskelijakuntaan ja toimeksiantoon

Korkeakouluopintojeni ensimmäisestä syksystä lähtien olen ollut tavalla tai toisella mukana opiskelijakunnan toiminnassa. Toimin opiskelijakunnan hallituksessa kolme vuotta: 2012 hallituksen jäsenenä, 2013 hallituksen varapuheenjohtajana ja 2014 hallituksen puheenjohtajana. Tämän jälkeen olen ollut opiskelijakunnan edustajiston jäsen vuosina 2015 – 2016.

Olin osaltani mukana toteuttamassa vuosien 2013 – 2014 tietohallintouudistusta. Opiskelijakunnan kautta edustin opiskelijoita myös muun muassa Satakunnan ammattikorkeakoulun tietohallintopalvelujen kehittämisryhmässä, mitä kautta oma osaamiseni tietohallinnosta kehittyi.

Vaikka olen toiminut kolme vuotta opiskelijakunnan hallituksessa, joista vuoden puheenjohtajana, en ole enää ollut opiskelijakunnassa tiiviisti mukana sitten vuoden 2014 jälkeen, joten olen saanut etäisyyttä opiskelijakuntaan ja sen toimintaan, jolloin objektiivisuuteni on kasvanut. Oma taustani opiskelijakunnassa ja suhteeni siihen eivät näin ollen ole vaikuttaneet työn lopputulokseen, vaan tarkastelu oli täysin objektiivista.

10.5 Itsearviointi

Oma osaamiseni tietohallinnosta syveni opinnäytetyön aikana. Saamani käytännön kokemus vahvisti entisestään urasuunnitelmiani tietohallinnon ja sen kehittämisen parissa. Opinnäytetyö oli todella laaja, mutta onnistuin rajaamaan ja kohdentamaan sen olennaisiin asioihin, jolloin paljon ylimääräistä jäi työn ulkopuolelle. Löysin myös tietohallinnon strategiakytköksen ja pystyin näin ollen peilaamaan tehtyjä ratkaisuja opiskelijakunnan strategian kautta. Toivon tehdystä opinnäytetyöstä olevan hyötyä tietynlaisena referenssinä työnhaussa. Kaiken kaikkiaan koen opinnäytetyöprosessin olleen erittäin antoisa.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki. 2014. L 14.11.2014/932.

Dickson, B. 2016. 4 devices that can help secure your home's IoT. The Next Web 4.1.2016. Viitattu 3.4.2016. <http://thenextweb.com/insider/>

F-Securen verkkosivut. Viitattu 3.4.2016. <https://www.f-secure.com>

Gappsin verkkosivut. Viitattu 3.4.2016. <http://gapps.fi>

Google Appsin verkkosivut. Viitattu 5.4.2016. <https://apps.google.fi>

Google myönsi tappionsa: Ei haasta enää Facebookia. 2015. Digitoday 28.7.2015. Viitattu 7.4.2016. <http://http://www.digitoday.fi/>

Haastateltava A. 2016. Työntekijä, Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunta. Pori. Henkilökohtainen tiedonanto 9.3.2016

Ihalainen, H. 2010. Tietohallinto osana julkishallinnon sähköistyvää muutosta. Väitöskirja. Lapin yliopisto. Viitattu 6.4.2016. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-2011291053>

Jyväskylän yliopiston verkkosivut. Viitattu 5.4.2016. <https://www.jyu.fi>

Kajaanin ammattikorkeakoulun verkkosivut. Viitattu 5.4.2016. <https://www.kamk.fi>

Kolehmainen, A. 2015. Robotit mullistavat työnteon. Tivi 12, 28 – 34.

Kouhi, M. 2013. Tuottava IT. Helsingin seudun kauppakamari.

McCormick, S. & Lau, R. 2015. The Total Economic Impact™ Of Google Apps For Work Analysis. Forrester Research. Viitattu 6.4.2016. <https://storage.googleapis.com/gfw-touched-accounts-pdfs/The%20Total%20Economic%20Impact%20of%20Google%20Apps%20for%20Work.pdf>

Myllymäki, R. 2015. Tietohallinnon organisointi. Organisoinnilla lisäarvoa tietohallinnosta ja IT-palveluista. Ketterät Kirjat. CxO Academy 5.

Myllymäki, R. 2016. Digitalisaatiobarometri 2015. Tiedote 18.2.2016. CxO Professionals, IT Forum & ICT Leaders Finland. Viitattu 6.4.2016. https://asiakas.kotisivukone.com/files/ictleadersfinland.kotisivukone.com/tiedostot/Digitalisaatiobarometri_2015_2016-02-18.pdf

Niiniluoto, I. 1998. Johdatusta tiedon ja tietoyhteiskunnan käsitteisiin. Luento Tampereen yliopistossa tiedotusopin peruskurssilla 30.11.1998. Viitattu 6.4.2016. http://www.uta.fi/cmt/opiskelu/oppiaineet/tiedotusoppi/kaytannot/peruskurssin_lukemisto/Niiniluoto1.pdf

Piironen, M. 2008. Tietoturva murenee käyttäjään. Tekniikka & talous 11.2.2008. Viitattu 7.4.2016. <http://www.tekniikkatalous.fi>

Ruohonen, M. J. & Salmela, H. 1999. Yrityksen tietohallinto. Edita.

Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan johto- ja hallintosääntö. 2015. (Tekijän hallussa.)

Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan strategia. 2013. (Tekijän hallussa.)

Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan säännöt. 2015. Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunta. Viitattu 6.4.2016. http://sammakko.fi/images/Saannot/Snnt_2015%2010.11.2015.pdf

Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan verkkosivut. Viitattu 6.4.2016. <http://sammakko.fi>

Tiirikainen, V. 2008. Johtaja: Ole IT-strategi. Talentum.

Tiirikainen, V. 2010. IT ja parempi bisnes. Talentum.

Top500-projektin verkkosivut. Viitattu 6.4.2016. <http://www.top500.org>

Universon verkkosivut. Viitattu 3.4.2016. <https://getuniverse.com>

University College Londonin verkkosivut. Viitattu 6.4.2016. <https://www.ucl.ac.uk>

Viestintäviraston verkkosivut. Viitattu 4.4.2016. <https://www.viestintavirasto.fi>

Vähimaa, A. 2015. Varmuuskopiot automaattisesti nettiin. Tivi 1, 40 – 47.

YouTube:n verkkosivut. Viitattu 4.4.2016. <https://www.youtube.com>

HAASTATTELUIJEN VASTAUKSET

Haastateltava A

9.3.2016

Miten tietohallintouudistus on vaikuttanut sinun työtehtäviisi?

No, kyl se niihin on vaikuttanut tosi paljon. Suurin piirtein kaikkiin työtehtäviin varmaan, mitä mä teen. Et, tos viestinnän puolel esimerkiks on helpottunut ehkä kommunikointi jonkun verran tän tietohallintouudistuksen myötä. Ja sellanen, et meil on yhteiset kalenterit esimerkiks pilvessä ja nykyisin meil on myös tää meidän Kaivo (verkokolevyasema) siel Google-ympäristössä, siirretty nyt vastikään, ni helpottaa sitä kautta. Kaikki pääsee kaikkiin materiaaleihin käsiks ja on helposti jaettavis sielt reaaliaikaisesti melkeinpä. Siinä mielessä sitä kommunikointia. Sit taas myös, ku teen tätä jäsenpalveluu, ni kaikki nää jäsenrekistereihin liittyvät uudistukset ja maksupääteuudistukset. Raumal tuli just iZettle-pääte, minkä pitäis sit viel entuudestaan helpottaa varsinki sitä raportointipuolta. Menee vähemmän aikaa siihe yhden opiskelijan palvelemisee näitte uudistusten myötä. Siis, kun hän tulee esimerkiks ostamaan lukukausitarraa opiskelijakorttiin, ni kaikki ne prosessit, mitä siihen liittyy: et kirjaa maksut ja muut, luovuttaa tarran, jäsenrekisterit – vähemmän aikaa menee. Jää enemmän aikaa sit muihin hommiin.

Miten tietohallintouudistus on vaikuttanut opiskelijakunnan toimintaan?

Kyl mä luulen, et se on vaikuttanu ehkä nii, et se on pikkasen enemmän, paremmin organisoitua se koko toiminta tään uudistuksen myötä. Helpottanu just tai vieny niit aikasyöppöi pois sielt, et vapauttanu sitä aikaa sit ehkä siihen kehitystyöhön tai johonkin muuhu vastaavaan. Tuonu jämakkyyttä toimintaan, ei oo hommat leväällä.

Miten tietohallintouudistus tuki/on tukenut opiskelijakunnan strategisia tavoitteita?

Just äsken nopeesti vilkasin sitä strategiaa, ni siel oli nää laatuun liittyvät tavoitteet. Ja kyl mä uskon, et toiminta on laadukkaampaa myöskin jos se on hyvin dokumentoitu ja ne dokumentit on kaikkien saatavis ja ne järjestelmät on sellasii, mitä kaikki osaa ja

pystyy helposti käyttämään ja tuottamaan sinne sitä sisältöä, ni kyl se toiminta myös sillo o laadukkaampaa. Ainakin näin uskoisin.

Millaisiin tarpeisiin tietohallintouudistus vastasi?

Varmaan just siihen, et se toiminta olis, ja kaikki dokumentit olis, kaikkien saatavil helposti. Ettei oo minkää yhde ihmisen takana jotkut tietyt asiat ja ketään ei pääse niihin käsiks. Raumal oli aikasemmin viel niin, ettei päässy lainkaa noihi verkkole-vyihi kiinni, et mä olin langattomas verkos siel. Nyt seki o onneks muuttunu, mut et oli tosi hankalaa, piti ain soitel ihmisil, et lähetäks tän ja tän tiedoston mulle, tarviin täst ny tietoo ja muuta. Siihen tarpeeseen ainakin, et se toiminta on jotenki paremmi organisoituu ja dokumentoituu - ja järjestelmällisempää.

Miten tietohallintouudistus vastasi odotuksiasi?

Mä olin poissa. Ei mul ehkä ollu mitää sellasii odotuksia, mut kyl mä sen huomasin sit, ku takas tultiin, et hommat on muuttunu ja toimii paremmin. Just yhteydenpito ja kaikki nää järjestelmät. Melkeinpä kaikki järjestelmät toimii paremmin, mitä aikasem-min. Vaikkei odotuksii ollukka, ni oli ihan positiivine uudistus.

Millaisiin tietohallinnon asioihin toivoisit vielä muutosta?

Nettisivuihin tai siihen systeemiin meil kaivattais ja tarvittais kipeesti jotai uudistusta. Toivottavasti tämän vuoden aikan joku ottaa sen, vaikka joku opiskelija, projektikseen toteutettavaksi. Siel on se hallintopuoli todella epäkäytännöllinen ja vie iha hirveesti aikaa, et siin kans toivois sellast uudistust, mil saatais sellaset sivut, mitkä toimis enemmänki semmosen käyntikorttina, ettei siihen päivittämiseen menis ihan tuhotto-masti aikaa. Kun nykyään on näit foorumeit niin paljo, mis pitää olla läsnä, ni tavallaan työmäärä on lisääntyny koko aika, ku mistää ei oo lähteny pois, varsinki tää viestinnän puoli: enemmän otettu vaa käyttöä kanavia, mut vanhoi pitäis sit ehkä ruvet pikkase uudistamaa sitä mukaa ku se o mahdollist, et sais sitä järkevöitetty. Ja sit vielä vaa enemmän tällaseen intra-käyttöön sitä Google-ympäristöä, et saatais sinne materiaalit kaikki. Se on vasta pikkuhiljaa sinne siirretty, ni siel nyt ihan kaikki viel, eikä ihan löydä itekkää viel sielt. Sitä pitää varmaa vähän kattoo täs näin, kun otetaan käyttöön, mikä seärkevin tapa sinne on sitä tietoa tuottaa.

Mitä järjestelmiä, sovelluksia tai esimerkiksi Google Appsin osia käytät työssäsi?

Meil on tää jäsenrekisteri. Sitä käytän. Sit meil on Googlen kautta sähköposti ja muut pilvipalvelut nyt käytössä. Sitte on se Google Drive meidän aktiivises käytös. Google-kalenteriä käytetään kimpassa myöski. Ja sit siel on se Google+ -puoli, jost löytyy liiton (SAMOK) intraa. Siinä varmaan ne. Sit on Facebook, Instagram, Snapchat ja Twitter tällä hetkel myös SAMMAKKOI käytössä. Meen nettisivut on Joomla-pohjaset ja sit taas vaalisivut on WordPress-pohjaset sivut. Niitä käytetään molempia. Täl hetkel meidän kassajärjestelmäsysteemit menee viel Excelin kautta, mut siihenki on tulos nyt jotain uudistusta tämän vuoden puolella, et saatais sitäki vähän yksinkertaistettuu.

10.3.2016

Miten tietohallintouudistus on vaikuttanut sinun työtehtäviisi?

Mun työtehtäviin se nyt on varsinkin silleen, et esimerkiksi, vaikka jos nyt jotain tarvii tehdä yhteistyössä hallituslaisten tai toisen työntekijän kanssa tms., niin se helpottaa sitä aika paljon kyllä. Tiedostoja pystyy käyttämään useammasta paikasta ja useampi ihminen samaan aikaan. Huomattavasti helpottaa just semmosta, ettei tarvi soitella edestakas, lähetellä liitetiedostoja sähköposteissa tai ei välttämättä olla samassa paikassa samaan aikaan hoitamas jotain, kirjottamassa jotain tekstinpätkää tai tämmöstä. Tosi paljon tuonu siltä kantilta semmosta joustavuutta lisää.

Miten tietohallintouudistus on vaikuttanut opiskelijakunnan toimintaan?

Varmaan ehkä eniten just noilta kanteilta. Samoin, ku sitte tässä opiskelijakunnan sisäisessä toiminnassa toi yhteinen kalenteri on kyllä ollu aika semmonen, mikä jeesii kyllä tosi paljon kaikennäkösen tekemistä, ku ei tarvi ihan niin paljon miettiä, koska-han muilla on aikaa johonkin ja koska mitäkin tapahtuu jne. Semmoses varmaan ehkä eniten. Kyl se tietysti jonkun verran tää vastaa jo itseasias tohon seuraavaankin kysymykseen, mutta myöskin semmosta avoimuutta ihan ilman, et sitä on tarvinnu ajatella avoimuuden tuomisena tähän hallintoon. Nimenomaan silleen, ettei jää niinku vahingossa joku ihminen tapaamisen ulkopuolelle.

Miten tietohallintouudistus tuki/on tukenut opiskelijakunnan strategisia tavoitteita?

Avoimuus ainakin oli strategiassa. Kyllähän se siis on mahdollistanu just sen, et pöytäkirjat on saatu tosi paljon helpommin vaikka edustajistolle tai niille, jotka sitä nyt on kaivannu. (Strategiassa määritellyistä) arvoista nyt ei silleen oo muihin vaikuttanut. Ainakin, että opiskelijakunnan tietohallinto on hoidettu järkevästi – se on melkein tällä selvä. Mehän muuten siirrettiin Kaivo (verkkolevyasema) myöskin nyt Google-ympäristöön. Nyt sitä tulee taas käytettyä, kun pääsee niin helposti joka paikasta. Toki silleen strategisten tavoitteiden tähä yhdistäminen silleen, et kyllähän se välillisesti melkein kaikkeen vaikuttaa jollain tavalla, tietohallinto mahdollistaa, että kaikki tapahtuu helpommin, mitä aikasemmin. Hyvin vähän näistä asioista se ihan suoraan vaikuttaa.

Joo, tohon avoimuuteen ja toiminnan jatkuvuuskin itseasias tätä kautta on ehkä pykälää helpompaa. Kaikkeen tämmösiin, mut mitään sen tarkempia, mil ois suoraa yhteyttä... On se tukenu.

Millaisiin tarpeisiin tietohallintouudistus vastasi?

Nimenomaan toi kalenterijuttu oli yks semmonen, mihin se vastas ihan suoraan siltä istumalta. Samoin, ku tää, tosin vasta tuli nytte, tää Kaivon siirtäminen pilveen tietysti yks semmone kans, mikä ois oikeestaan pitäny tehdä saman tien. Koska tollasenaan, mitä se oli vanhalla, niin Kaivo ei ehkä ihan sitte ollu niin käyttökelponen, mitä sen ois semmosenaan pitäny olla. Nythän se sit on semmonen, et kaikki pääsee sinne ja pystyy tekemään sellasii rajauksia, et tietyt ihmiset pääsee tiettyyn kansioon. Kun siellä on jotain henkilökohtasia asioita ja tällasia, mitä ei kuulu muiden, ku vaikka nyt pääsihteerin nähdä, niin pystytään rajaamaan. Myöskin nää Google Docsin jaettujen tiedostojen käyttö on yks semmonen, mihin kyl vanhalla mallilla oli tarvetta. Ja muistan kyllä sen ajan, ku täällä sähköposteja lähetettiin toimiston sisäisessä viestinnässä ihan älyttömiä määriä ja niissä aina joku tiedosti, mihin on yks lause muutettu tai jotain tämmöstä. Ei oo tosiaan enää semmoseen minkäänäköstä tarvetta. Sisäisessä viestinnässä on toki muita haasteita. Sillon joskus, kun mä olin hallituslainen, niin Facebookia ja WhatsAppia ei vielä käytetty, tai WhatsAppia edes ollu sillo, mut Facebookia meillä ei käytetty sisäiseen viestintään, vaan käytännössä kaikki tapahtu joko puhelimella tai sähköposteilla. Siitä on tultu tosi pitkä matka eteenpäin. Muutenkin, mutta tää nyt varsinkin dokumenttien käsittelyn tuonu ihan uudelle tasolle. Kaikennäkösiä dokumentteja, mitä nyt tarvii tosiaan useemman ihmisen käsitellä siinä suunnitteluvaiheessa tai kirjottamisvaiheessa, pystyy vaa jakamaan jonku tulevan toimintasuunnitelman tai minkä tahansa, jollon sen saa laitettua kaikille ja käydään kirjottamassa sinne tai sitte saa laitettua ihan vaan spesifisti niille henkilöille, ketä se koskettaa. Se vähentää aika paljon semmosta turhaa – tai no, ei sisäinen viestintä o ikinä turhaa, mut semmosta päällekkäisyyttä, mitä siinä on aikasemmin ollu.

Miten tietohallintouudistus vastasi odotuksiasi?

Kyllä mulla oli aika vahvat odotukset ja selkeesti tiedossa, mihin tää tulee vaikuttaa, koska sillon jo, kun mä olin SAMOKissa, ni käytännössä lähes samanlainen systeemi oli jo siellä, niin oli tiedossa, että mitä tää tulee tuomaan. Ei se itelle toi tekninen puoli siin silleen ollu mitenkään ihmeellistä, mut ehkä tossa voi enemmän siihen puoleen

sitte, miten se on täällä otettu vastaan. Jos mitään odotuksia siihen, niin pääasiassa meillä tää on otettu ihan hyvin vastaan, ei oo kovin merkittävästi ollu mitään semmosta, että ois käyttäjien puolelta ollu mitään suuria ongelmia. Ihan jonkun verran tuossa kalenterin suhteen, kun kaikilla on aina tänne tullessaan joku oma kalenterisysteemi, mistä kukaan ei halua luopua, mutta yleensä jossain kohtaa tähän ihan alkuvuotta porukka huomaa, et kannattaa käyttää sitä samaa, ku muutki. Mut ei siis mitään sen merkittävämpää täs oo ollut. Mul on ollu tiedossa, jo sillan, kun tätä aloitettiin käyttää, et mitä tää tulee tuomaan ja mul on ollu tiedossa, miten tää systeemi toimii ja noin. On vastannu.

Millaisiin tietohallinnon asioihin toivoisit vielä muutosta?

Jaa'a. Kyl tää nyt jo todella hyvin vastaa sitä, mitä me tän kokoses firmassa ja tämmöses, missä suurin osa tiedostoista, mitä käytetään on joko Exceleitä tai Wordeja, eikä mitään sen kummempaa. Ei mitään isoja tietokantoja, no okei jäsenrekisteri nyt on ulkopuolella, eikä mitään kovin raskasta meillä tuo tietohallinto sisällä, niin ei täs siltä kantilta mun mielestä nyt oo siinä puolella mitään semmosta, mitä tähän varsinaisesti tarvittais lisää. Ainakaan. Ehkä emmä tässä varsinaisesti rupee ottaan käyttäjillekään kuitenkaan yhtään enempää, kyl nää myöskin oppii niin äkkiä käyttämään näitä systeemejä, että jopa sellaset, jotka ei mitenkään niin paljon oo tietokoneitten kans ollut aikasemmin tekemisissä, ni on näihin päässy ilman mitään ongelmia sisään. Ja suht' pieni porukka kuitenkin, että on helppo siltäkin kantilta perehdyttää, eikä ihan älytöntä IT-tukiarsenaalia vaadi tähä meidän toimintaan.

Mitä järjestelmiä, sovelluksia tai esimerkiksi Google Appsin osia käytät työssäsi?

Sähköposti, kalenteri ja Drivea selvästi kaikista eniten. Hangoutsiahan me on jonku verran, tai ihan kohtuullisen paljonkin nykyään käytetään tossa etäyhteyksien luomisessa Rauma-välille. Se on myös muuten helpottanu aika paljon tätä elämää täällä, et sehän on tosi näppärä. Pääsääntöisesti on ollut kokousväline, mutta kyl jonkun verran johonki pienempiiki juttuihin on sitä käytetty ja johonki kahdenkeskiseen, jos tarvii pitää jotain ns. sisäsiä palavereita tms. Sitähän sinänsä saa kukin käyttää, mihin parhaaks kattoo. Sitä en tiedä, paljonko noi hallituslaiset on keskenään käyttänyt tai muut työntekijät keskenään tai hallituslaisten kanssa. Näistä järjestelmistä nyt ei noita muita ihan hirveesti ole täsä sit tullu käytettyä. Nettisivut meillä on muualla, neki sais

Googlen palveluiden kautta laitettua ja e-Lomaketta sit taas käytetty kyselyitten luomiseen.

Haastateltava C

10.3.2016

Miten tietohallintouudistus on vaikuttanut sinun työtehtäviisi?

Ainaki sen Googlen osalta, sähköposti ja muut, niin on helpottanut siihen, ettei tarvi puhdistaa sähköpostiis, et sin mahtuu vaik kui paljo. Ja jatkuvasti tulee nii paljo sähköpostii, et se on iha hyvä. Ja Google-kalenteri on tosi hyvä. Eli sit sielt näkyy kaikkien, misä kukaki on millonki ja sillee pystyy miettimää, et jos tarvii jonku tavata ja muuta. Ja pilvi on tosi hyvä. Pilves mä tykkään, et pääsee kotonaki, vaiks jos on laps kipee, ni pääsee käymää siel ja kattomaa, jos siel o jotai, mitä tarvii tehdä.

Miten tietohallintouudistus on vaikuttanut opiskelijakunnan toimintaan?

Ainakin sillee, et on helpommi tavotettavis ihmiset, ku ollaa monil kampuksil, Raumal ja Poris, ni näkee heti, et jos puheenjohtaja o vaiks jossai ja joku muu. Tuo Google-maailma on tosi hyvä, mut sit sen mä sanon ihan suoraa, et mun mielest tää uus jäsenrekisteri on ihan tyhmä. Ei helpottanu mun tehtäviäni ollenkaa, päinvastoin vaikeutti, et vanhaha oli paljo parempi ja oli paljo ongelmii siihe, ko vanha sanottii irti ennen ko sit oli kaikki tiedot ajettu sin uutee. Sit siel yhtäkkiä aluks katos kaikkii tietoja, eikä löytyny. Eikä se toimi vieläkkä, esimerkiks ny tänä syksynä tuli sillee, et jos opiskelijan tila ei oo aktiivinen, ni sit se ei pääs sinne uusimaa jäsenyyttä, jos sen on jäsenyys loppunu enne ko seuraava o alkanu. Sit oli tän opiskelijanumeron kans kauhee ongelma, et Frank (yritys) ei meinannu millää ymmärtää sitä, et jos opiskelijanumeroo ei vaadita, et se ei oo pakollinen, mut silti kumminkaa korttitilaus ei etene ennenko se siel järjestelmäs on. Ja se ei sin ittelläs mene, vaiks mä koitin sitä selittää, ni he luuli, et me saadaan se SAMKilta. Nyt sit vast monien sähköpostien jälkee, he ymmärsi, et ei me saada sitä, eikä se hyppää sin automaattisesti. Laskutusjärjestelmä on tosi hyvä, siit mä tykkään. Sitä mä käytän. Tää sähkönen systeemi on iha kiva opiskelijat ei kyl taas meinaa ain ymmärtää sitä, et miksen mä lähetä opinnäytetyön mukana sitä laskua ja sit mä joudun sitä ain selittämään, mut et se on ollu iha hyvä.

Miten tietohallintouudistus tuki/on tukenut opiskelijakunnan strategisia tavoitteita?

Se ei kyl ihan täysin oo, varsinki just tän jäsenrekisterin osalta, ku se ei toimi sillee, ko pitää, ni sit opiskelijat joutuu ihmettelee, et kunnei ne saa opiskelijakorttia, eikä voi

käyttää niit etuja ja muuta. Sillo, ko me tilattii itte ne kortit, ni me pystyttii vaikuttaa niihi, et ne tuli vaiks viikos ja siel o kaikki tarvittavat tiedot ja kuvat on oikein ja kaikki muut. Mut muuten, tietysti ollaan tavotettavis paremmi.

Millaisiin tarpeisiin tietohallintouudistus vastasi?

Vastas ainaki siihe, et piti kaiken helpottuu, kaikki systeemit. Kyl se tietty omal tavallas siltä osin, kun se toimii, ni – varsinki just tää jäsenrekisteri – kyl se ny iha suht’ koht’ hyvä o. Mut siis kaikki muut tietysti. Nää Googlet ja Drivet ja kaikki, ni pystyy helposti muokkaa kaikkii ja on tiedot saatavil kaikkial heti ja muuta. Sinänsä kyl vastas. Ja nyt ollaan sit vissiin uudistamas vähän lisää vielä. Toivon mukaan sit helpottuu viel kaikki.

Miten tietohallintouudistus vastasi odotuksiasi?

Siit niin paljo mainostettii just tätä jäsenrekisterii, ni mä aattelin no nyt sit työ helpottuu ja kaikki toimii hyvin. Kyl mul oli odotukset korkealla, mut sitko se ei toiminu, ni kyl sen kans on saanu tahii mont kertaa. Muuten sitte taas nää odotukset just siitä, että sähköpostipalvelut ei mee tukkoo ja Drivet sun muut. Puhuttiin siit, et se on parempi, ni kyl itel ainaki se uudistus on vastannut odotuksia.

Millaisiin tietohallinnon asioihin toivoisit vielä muutosta?

Tuo jäsenrekisteri. Ehkä siihen, jos löytys viel joku parempi vaihtoehto. On ollut puhetta, että kassajärjestelmä muutettais erilaiseks, et tuo kassajärjestelmä ei palvele meidän etuja ja se ei toimi silleen, ku ajateltiin. Nyt on suunniteltu, et se muutetaan erilaiseks systeemiks ja siit mul on odotukset, jos se sit toimii paremmin, ettei tarvi niin montaa raporttia ottaa. Semmosia uudistuksia, odotan ihan innolla. Sieltä pitäis mennä suoraan tiedot, kun nyt on ollut ongelma se, että ne on pitänyt erikseen laittaa kassakirjanpitoon ja jos joku muu on ollu paikalla kuin mä, niin sit ne ei oo menny. Tää systeemi ei oo toiminut ja sit on ollu kaikki ihan sekasin. Nyt ne pitäs vähä niinko jutella keskenään, mikä helpottaa sitten sitä raportointia.

Mitä järjestelmiä, sovelluksia tai esimerkiksi Google Appsin osia käytät työssäsi?

Sähköpostia, Drivea, laskutusjärjestelmää käytän viikoittain – en joka päivä, jäsenrekisteri tietysti käytän päivittäin ja sitten kassa- ja tiliseurantaa, tai sekin on siel Drivea, johon kirjataan sitte. Toivottavasti tulevat järjestelmät helpottavat työntekoa, ohjelmat toimis ja pyöris sillai, ko ne kuuluu ja millai on luvattu.